Reactienota zienswijzen
Omgevingsvisie Emmen 2040

Bijlage bij het raadsvoorstel tot vaststelling van de Omgevingsvisie Emmen 2040 ‘Sterke stad, vitale dorpen, veelzijdig buitengebied’



Inleiding

De Ontwerp-Omgevingsvisie Emmen 2040 'Sterke stad, vitale dorpen, veelzijdig buitengebied' van de gemeente Emmen, heeft vanaf 1 oktober 2025 gedurende zes weken ter inzage gelegen. Het ter inzage leggen van de ontwerp-Omgevingsvisie is gepubliceerd via de gebruikelijke kanalen en is per mail, met een reactieverzoek, kenbaar gemaakt aan direct belanghebbenden. Binnen de inspraaktermijn zijn 15 zienswijzen ingediend.

De zienswijzen zijn gebundeld in het Totaaloverzicht zienswijzen Omgevingsvisie Emmen 2040 en zijn dus openbaar. Op grond van de Wet bescherming persoonsgegevens (Wbp) moeten de namen en (mail)adressen van personen in vrij toegankelijke digitale documenten worden geanonimiseerd. De zienswijzen zijn daarom in de bijlage geanonimiseerd weergegeven.

Overzicht binnengekomen zienswijzen.

Nr.	Zaak nr.	Indiener Zienswijze	Ontvangen op
1.	337581-2025:318717	Veiligheidsregio Drenthe (VRD)	17-10-2025
2.	189461-2023:605907	Cumela Nederland	23-10-2025
3.	189461-2023:737928	Inwoner	26-10-2025
4.	189461-2023:217054	Inwoner	26-10-2025
5.	28365-2020:856443	Inwoner	1-11-2025
6.	189461-2023:836621	ProRail	4-11-2025
7.	189461-2023:664157	GGD	5-11-2025
8.	189461-2023:106731	Ondernemend Emmen	11-11-2025
9.	189461-2023:775172	LTO Noord	12-11-2025
10.	290571-2025:384605	EOP Plaatselijk Belang Barger-Compascuum	12-11-2025
11.	189461-2023:813497	Staatsbosbeheer en Natuur- en Milieufederatie	12-11-2025
12.	189461-2023:400462	Werkgroep Toekomstbestendige A37	12-11-2025
13.	189461-2023:337687	Provincie Drenthe	12-11-2025
14.	189461-2023:838152	Wildlands	12-11-2025
15.	189461-2023:102119	EOP Dorpsraad Erica	12-11-2025

In de verschillende ingediende zienswijzen zijn positieve aspecten benoemd met betrekking tot de Omgevingsvisie. Omdat deze niet allemaal in de reacties verderop in dit document terugkomen, worden ze hieronder weergegeven. Wat de indieners van zienswijzen waarderen aan de Omgevingsvisie is:

- Er wordt door de Veiligheidsregio Drenthe waardering uitgesproken voor de aandacht die er in de Omgevingsvisie is voor het thema veiligheid en dat ze hun inbreng uit het participatieproces herkennen.
- GGD Drenthe geeft in haar reactie aan dat zij de concept Omgevingsvisie een mooi document vindt met ambitieuze plannen en veel aandacht voor gezonde leefomgeving.
- Ondernemend Emmen onderschrijft de ambitie om een toekomstbestendig Emmen te ontwikkelen, een gemeente waar leef kwaliteit hand in hand gaat met een robuuste economie. Ondernemend Emmen nodigt de raad uit de zienswijze niet te lezen als tegenstem maar als bijdrage aan een gedeelde verantwoordelijkheid. Want alleen in samenwerking – overheid, onderwijs, ondernemers en inwoners – kan Emmen zijn positie als krachtige regio bestendigen.

- LTO Noord is dankbaar voor de betrokkenheid tijdens de ontwikkeling van de Omgevingsvisie. Wij onderschrijven de wens om tot een toekomstbestendig buitengebied te komen waarin land- en tuinbouw, natuur, landschap, water en recreatie in samenhang kunnen functioneren.
- Vanuit de glastuinbouw wordt gewaardeerd dat de sector wordt genoemd in de visie en dat de samenwerking met gemeente en provincie wordt erkend. Wij zien dit als een solide basis om samen verder te bouwen aan een toekomstbestendige en innovatieve glastuinbouw, waarin energie, water, teeltinnovatie en goed ondernemerschap hand in hand gaan.
- Staatsbosbeheer en Natuur- en Milieufederatie hebben regelmatig actief gebruik gemaakt van de optie om met de gemeente Emmen te spreken en input te leveren voor de Omgevingsvisie Emmen zoals deze nu ter inzage ligt. Wij hebben in zijn algemeenheid waardering voor de hoofdlijnen van deze Omgevingsvisie. Gezien de ontwikkelambities van Emmen zijn de geformuleerde uitgangspunten op het gebied van zorgvuldig ruimtegebruik, revitalisering van bestaande woonwijken en bedrijventerreinen, de brede welzijnsbenadering, natuurinclusief ontwerpen en waterbodem sturend van groot belang. Wij zien dit in deze Omgevingsvisie voldoende terug en tegelijk blijft dit in de uitvoeringspraktijk ook nog een grote uitdaging. Wij benadrukken ook naar uw raad het grote belang en ook de kansen die dit met zich meebrengt. Emmen kan zich hier ook in landelijk verband in positieve zin in onderscheiden.
- De Provincie heeft met waardering kennisgenomen van de Omgevingsvisie. De brede en toekomstgerichte manier waarop de gemeente haar ruimtelijke koers beschrijft wordt gewaardeerd. Veel van de voorgestelde principes sluiten aan bij de provinciale richting en gezamenlijke opgaven. Wij waarderen dat Emmen sterk inzet op leefbare dorpen, een aantrekkelijk woonklimaat en toekomstgerichte groei. Het landschap als leidend principe sluit naadloos aan bij de provinciale inzet op de Basiskwaliteit Natuur en het principe ‘landschap als paraplu’. Ook de aandacht voor groen in de woonomgeving, dorpsranden, klimaatadaptatie en het tegengaan van verrommeling via hergebruik van VAB’s vormt een solide basis voor ruimtelijke kwaliteit.
- De Provincie herkent en waardeert de economische koers op maakindustrie en groene chemie, in lijn met onze provinciale acquisitieagenda. De inzet op herstructurering van bestaande bedrijventerreinen, gecombineerd met strategische locaties voor nieuwe economische functies, past bij een duurzame en toekomstbestendige economische structuur. Het voornemen om een Programma Bedrijventerreinen op te stellen is positief en helpt bij gezamenlijke programmering en afstemming. Het Snelwegpanorama A37 is een waardevolle stap die landschap, zichtkwaliteit en economische hotspots verbindt

<u>Reactie op zienswijzen</u>
In deze reactienota zijn de zienswijzen weergegeven in een overzicht van de gemaakte opmerkingen, zoals vragen en suggesties voor de inhoud van de Omgevingsvisie of het vervolgproces. Dit is gedaan per zienswijze. In deze reactienota worden de zienswijzen samengevat weergegeven. Daarin wordt de volgende opbouw gehanteerd:

1: Opmerking uit de zienswijze
A: Commentaar
B: Besluit, met eventueel concreet benoemde gevolgen voor de Omgevingsvisie

Reactie op zienswijzen

1. Veiligheidsregio Drenthe (VRD)

1.1	Het aanleggen van de Nedersaksenlijn biedt een kans om het goederenvervoer van gevaarlijke stoffen niet meer door het centrum laten gaan. Dit verminderd risico's.
A.	In de Omgevingsvisie onderstrepen wij het belang van de Nedersaksenlijn en het belang van een levendig centrumgebied met een gezonde en fijne leefomgeving. Het vervoer van de goederen door het centrum is op dit moment nog de enige optie, maar het wordt herkend dat de aanleg van de Nedersaksenlijn mogelijkheden biedt om het goederenvervoer op een andere manier op plaats van bestemming te laten komen. Dit wordt meegenomen in de verdere uitwerking van de Nedersaksenlijn en logistieke infrastructuur.
B.	De suggestie geeft geen aanleiding tot aanpassing van de visie.

1.2	Heb aandacht voor de relatie tussen de ontwikkeling van de Greenwise Campus en het landelijke netwerk waterstofbuisleidingen en het waterstofdistributiestation (HDS) op het GETEC-terrein.
A.	Dit is in beeld bij de ontwikkeling van de Greenwise Campus. De VRD is betrokken bij de planontwikkeling.
B.	De suggestie geeft geen aanleiding tot aanpassing van de visie.

1.3	Werk het thema (externe) veiligheid nader uit in een Omgevingsprogramma.
A.	De gemeente ziet in dat voor het thema (externe) veiligheid een nadere uitwerking benodigd is. De milieueffectrapportage laat dit ook duidelijk zien. We zullen ons beraden of dit via een apart Omgevingsprogramma zal plaatsvinden of dat dit gecombineerd kan worden met andere thema's. Een nadere uitwerking zal in ieder geval worden opgesteld.
B.	Deze aanbeveling is geen reden voor aanpassing van de visie.

1.4	Vraagt om betrokken te worden bij de toekomstige (gebieds-)ontwikkelingen zoals de Greenwise Campus (tot ziekenhuis), de Nedersaksenlijn en andere ontwikkelingen.
A.	De VRD zal bij de ontwikkelingen vroegtijdig worden betrokken. Bij de ontwikkeling van de Greenwise Campus is de VRD al aangehaakt. De gemeente vindt de

	samenwerking met de VRD van belang en maakt graag gebruik van de expertise van de VRD om de benoemde ontwikkelingen op een veilige manier te realiseren.
B.	Het verzoek is geen reden tot aanpassing van de Omgevingsvisie.

2. Cumela Nederland

2.1	Gevraagd wordt om mogelijkheden te creëren om bestaande bedrijfslocaties te kunnen ontwikkelen alsook te kunnen uitbreiden, alsmede nieuwvestiging in het buitengebied mogelijk te maken om uitvoering te kunnen geven aan de in de Omgevingsvisie vermelde ambities. Tevens wordt verzocht om bij de bedrijfslocaties van cumelabedrijven voldoende (buiten)opslagmogelijkheden toe te staan en dit expliciet te benoemen in de Omgevingsvisie.
A.	De Omgevingsvisie is een langetermijnvisie voor 2040 voor de gehele leefomgeving. Beschreven wordt welke doelen en ambities we nastreven. Bij een visie voor 2040 hoort een bepaald abstractieniveau. Uw verzoek om rekening te houden met voldoende (buiten)opslagmogelijkheden, uitbreidings- en nieuwvestigingsmogelijkheden voor “cumelabedrijven” krijgt een plek in de uitwerking van de Omgevingsvisie. Bijvoorbeeld in een nog op te stellen Omgevingsprogramma voor het landelijk gebied en/of het Omgevingsplan. Tot die tijd gelden de bestaande planologische regelingen, zoals opgenomen in het tijdelijke Omgevingsplan.
B.	Het verzoek is geen reden tot aanpassing van de Omgevingsvisie.

2.2	Wij verzoeken u om bij de aanleg, verandering of onderhoud van alle ontsluitingswegen rekening te houden met het materieel van cumelabedrijven.
A.	Bij de verandering- en onderhoud van wegen wordt standaard rekening gehouden met het belang van de landbouwsector, waaronder dat van Cumela. Er dient echter ook rekening te worden gehouden met andere belangen, waardoor de uitvoering van projecten soms een noodzakelijk compromis is. Bij relevante projecten aan wegen in Emmen wordt de landbouwsector in het kader van participatie actief betrokken. Verder vindt er jaarlijks een bespreking van verkeersontwikkelingen plaats in een specifiek overleg met de landbouwsector, waarbij Cumela ook is aangesloten (het GOC-overleg).
B.	Het verzoek is geen reden tot aanpassing van de Omgevingsvisie.

2.3	Wij verzoeken u om het bestaansrecht van cumelabedrijven in het buitengebied te erkennen en dit expliciet te benoemen in de Omgevingsvisie.

A.	We erkennen het bestaansrecht en het belang van cumelabedrijven. Dit benoemen we echter niet expliciet in de Omgevingsvisie omdat we dat ook niet voor alle andere branches doen.
B.	Het verzoek is geen reden tot aanpassing van de Omgevingsvisie.

2.4	Wij verzoeken u om bij de bedrijfslocatie van cumelabedrijven voldoende mogelijkheden te creëren om energie op te wekken en op te slaan en dit expliciet te benoemen in de Omgevingsvisie.
A.	De gemeente zet in op een toekomstbestendige en duurzame bedrijfsvoering van bedrijven. Eén van de kernambities van de Omgevingsvisie is *'Een duurzame en veerkrachtige economie met impact'*. Op het gebied van verduurzaming van bedrijven bestaan reeds diverse mogelijkheden, die wij continu actueel houden. De vraag omtrent ruimte voor deze ontwikkelingen krijgt een plek in de uitwerking van de Omgevingsvisie, in nog op te stellen Omgevingsprogramma's voor het landelijk gebied en/of de bedrijventerreinen en/of het Omgevingsplan.
B.	Het verzoek is geen reden tot aanpassing van de Omgevingsvisie.

3. Inwoner Roswinkel

3.1	Zorgen worden geuit over de aanwijzing van Emmen Oost als gebied voor grootschalige duurzame landbouw. In de ontwerpvisie wordt onvoldoende aandacht besteed aan de mogelijke gezondheidsrisico's die gepaard gaan met landbouwactiviteiten, zoals blootstelling aan pesticiden, geurhinder, fijnstof en andere milieufactoren.
A.	In de ontwerp Omgevingsvisie is aangegeven dat in het noordoosten van de gemeente (het Veenkoloniaal gebied) *"ruimte wordt geboden voor duurzame productie en voor grootschalige agrarische bedrijven"*. Concreet is dit een voortzetting van de al langer geldende vestigings- en ontwikkelingsmogelijkheden van agrarische bedrijven in het betreffende gebied. Deze mogelijkheden zijn gebaseerd op de geldende provinciale Omgevingsvisie en is opgenomen in ons tijdelijke Omgevingsplan. In de Omgevingsvisie wordt verder aangegeven dat we ons *"met de landbouwsector in zullen te zetten op een toekomstbestendig buitengebied waar gezonde verdienmodellen voor agrariërs in balans zijn met een zorgvuldige omgang met de natuur, het klimaat, het landschap, het aanwezige bodem- en watersysteem en overige gebruiksfuncties"* In onze ogen maakt het rekening houden met milieu- en gezondheidsaspecten nadrukkelijk onderdeel uit van de "zorgvuldige omgang'. Vanuit de Provincie Drenthe wordt concreet invulling gegeven aan het uitvoeren van de landbouw op toekomstbestendige wijze. Wij volgen deze ontwikkelingen, net als

	landelijke ontwikkelingen omtrent thema's als het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen nabij kwetsbare functies. Na vaststelling van de Omgevingsvisie starten wij met een gemeentelijk programma/landbouwvisie voor de landbouw/het landelijk gebied, waarbinnen wij nadere invulling geven aan een aanvullende gemeentelijke werkwijze. In de tussentijd wordt er bij concrete aanvragen om vergunningverlening van agrarische bedrijven een brede afweging gemaakt, mede op basis van de in deze zienswijze genoemde milieu- en gezondheidsaspecten.
B.	Punt 25 (blz. 41) en punt 4 (blz. 80) wijzigen: *"In samenwerking met de landbouwsector zetten we in op een toekomstbestendig buitengebied waar gezonde verdienmodellen voor agrariërs in balans zijn met een zorgvuldige omgang met de natuur, het klimaat, het landschap,* ***milieu en gezondheid****, het aanwezige bodem- en watersysteem en overige gebruiksfuncties"*. *Punt 4 (blz. 80): Samen verkennen we mogelijkheden voor innovatie en meer duurzame en klimaatrobuuste vormen van landbouw, waarbij voedselproductie en/of verdienmodellen in balans zijn met de draagkracht van het bodem- en watersysteem, natuur, het landschap,* ***milieu en gezondheid*** *en cultuurhistorische kwaliteiten*.

3.2	De Omgevingswet vereist dat omgevingsvisies rekening houden met de gezondheid van inwoners. In de ontwerpvisie van Emmen wordt gezondheid genoemd als belangrijk thema, maar zonder concrete uitwerking of gebiedsspecifieke maatregelen. Verzocht wordt een aanvullende gezondheidsparagraaf op te nemen in de Omgevingsvisie. Hierin duidelijker zijn op welke wijze duurzame landbouw bij gaat dragen aan een gezonde leefomgeving voor de bewoners in grootschalige landbouwgebieden.
A	Het maken van een concrete uitwerking of gebiedsspecifieke maatregelen op het gebied van gezondheid is iets voor een vervolg op de Omgevingsvisie, in de vorm van een nog op te stellen Omgevingsprogramma voor het landelijk gebied en/of het Omgevingsplan, waarbij rekening wordt gehouden met kaders vanuit rijk en provincie.
B	De opmerking leidt niet tot aanpassing van de visie.

3.3	Sinds 2024 is de Europese Natuurherstelwet van kracht, die gemeenten verplicht om ecosystemen te herstellen en te beschermen, ook buiten Natura 2000-gebieden. In de huidige ontwerpvisie ontbreekt echter een expliciete koppeling met deze wetgeving. Verzocht wordt de visie expliciet te koppelen aan de doelen en verplichtingen van de Natuurherstelwet.

A	In de Natuurherstelwet staan doelstellingen en verplichtingen voor het herstellen van de natuur en ecosystemen in Europa. Er worden verplichtingen gesteld aan het herstellen en behouden van natuur en een groene omgeving. De deadline om maatregelen te implementeren is 2030. De lidstaten van de EU moeten zelf bepalen welke maatregelen er op hun grondgebied nodig zijn om aan de verordening te voldoen. Het Rijk en de Provincies hebben nog een vertaling te maken van hoe hier in Nederland en Drenthe mee om wordt gegaan. Op dit moment is nog niet duidelijk wat dit concreet betekent voor gemeenten. Een gemeentelijke vertaling van de doelstellingen uit de Natuurherstelwet zal worden opgepakt in een nadere uitwerking van de Omgevingsvisie, in de vorm van een nog op te stellen omgevingsprogramma waar dit onderwerp in wordt opgenomen en/of het Omgevingsplan. In de Omgevingsvisie wordt aandacht besteed aan het versterken van natuurwaarden, klimaatbestendig en natuurinclusief bouwen bij ontwikkelingen en het creëren van ruimte voor biodiversiteit en natuurontwikkeling. Tevens zoeken we naar mogelijkheden voor kleinschalige ecologische verbindingen tussen natuur- en bosgebieden, die de biodiversiteit bevorderen. Naar onze mening biedt de Omgevingsvisie hiermee voldoende basis om opgaven op het gebied van natuur in de toekomst te concretiseren op gemeentelijk niveau.
B	Het verzoek is geen reden tot aanpassing van de Omgevingsvisie.

3.4	In de bijbehorende PlanMER worden de milieueffecten slechts op hoofdlijnen behandeld, zonder een gebiedsspecifieke risicoanalyse voor Emmen Oost. Verzocht wordt een gebiedsspecifieke risicoanalyse uit te voeren voor Emmen Oost.
A	De Omgevingsvisie is een langetermijnvisie voor 2040 voor de gehele leefomgeving. Hierbij hoort een bepaald abstractieniveau. Op basis daarvan is de PlanMER uitgevoerd. De in de Omgevingsvisie geschetste mogelijkheden ten aanzien van de landbouw in Emmen Oost zijn daarin meegenomen. Het verzoek om een gebiedsspecifieke risicoanalyse is iets wat zal worden overwogen bij het nog op te stellen Omgevingsprogramma voor het landelijk gebied en/of het Omgevingsplan.
B	Het verzoek is geen reden tot aanpassing van de Omgevingsvisie.

4. Inwoner Barger-Oosterveld

4.1	Barger-Oosterveld wordt in de visie aangeduid als dorp, terwijl het in andere documenten van de gemeente gesproken wordt over Barger-Oosterveld als wijk van Emmen. Waarom is dat?
A	Barger-Oosterveld is volgens de officiële indeling in het CBS inderdaad een wijk van de stad Emmen. In de Omgevingsvisie is echter niet uitsluitend gekeken naar deze

	wijkindeling, maar zijn alle wijken en dorpen vanuit een ruimtelijk oogpunt bekeken. Het karakter en de stedenbouwkundige opbouw en structuur van Barger-Oosterveld zijn juist te kenmerken als een dorp. De structuur en opbouw van een woonwijk zoals Emmerhout of Bargeres zijn duidelijk anders. Dit komt omdat Barger-Oosterveld van oorsprong een dorp is en op die manier een ontstaansgeschiedenis heeft. Uiteindelijk is het dorp tegen de plaats Emmen aan komen te liggen door stadsuitbreidingen en is het dorp onderdeel geworden van de wijkindeling van de plaats Emmen. Eenzelfde soort geschiedenis geldt voor de dorpen Noordbarge en Zuidbarge. Ook dit blijven dorpse identiteiten binnen de plaats Emmen. Omdat de Omgevingsvisie gaat over ruimtelijke keuzes voor de toekomst, is Barger-Oosterveld in de Omgevingsvisie als 'dorp' gekenmerkt. Dit betekent dat als er plannen zijn voor woningbouw of andere ruimtelijke ontwikkelingen, deze passend moeten zijn bij de structuur en het karakter van een dorp. Het gaat dan bijvoorbeeld om hoogtes- en dichtheden van bebouwing. In de Omgevingsvisie staat dit niet toegelicht, daarom wordt er een zin toegevoegd om dit te verduidelijken.
B	De zienswijze leidt tot aanpassing van de Omgevingsvisie. Bij paragraaf 4.2., blz. 61, wordt een zin toegevoegd: Onder de Emmense woonwijken worden Emmermeer (inclusief woonwagencentrum De Ark), Angelslo, Emmerhout, Bargeres, Rietlanden, Parc Sandur, Delftlanden en Emmerschans geschaard. Ook Barger-Oosterveld, Noordbarge en Zuidbarge zijn formeel wijken van Emmen, maar worden in de Omgevingsvisie vanwege hun ontstaansgeschiedenis en opbouw meegenomen als dorpen.

5. Inwoner Barger-Compascuum

5.1	Komst industrie in Rundedal heeft invloed op zijn bedrijfsvoering. Visie geeft veel onduidelijkheid.
A	In de Ontwikkelvisie Rundedal 2012 hebben wij de richting bepaald naar (gedeeltelijke) transformatie van het Rundedal naar bedrijventerrein. De provincie Drenthe heeft deze richting vastgelegd in de Provinciale Omgevingsvisie en de Regionale programmeringsafspraken bedrijventerreinen Zuid Oost Drenthe. De plannen voor het bedrijventerrein Rundedal zijn nog niet volledig uitgewerkt. In de Regio Zuidoost Drenthe is afgesproken Rundedal, met een omvang van 150 ha, in te zetten voor grootschalige bedrijven. Deze bedrijven hebben een bedrijfskavel nodig van 10 tot 30 hectare. Hiervoor moet er nog een Omgevingsplanwijziging worden uitgewerkt. Bij het uitwerken van dit plan zullen de directe omgeving en omwonenden worden betrokken. De vervolgstappen voor de ontwikkeling van het bedrijventerrein worden op dit moment belemmerd door de stikstofproblematiek. Daarom is er op dit moment nog geen exact beeld van de termijn waarop gestart kan worden met het uitwerken van een Omgevingsplanwijziging.

	Wanneer er wordt gewerkt aan de Omgevingsplanwijziging wordt ook gekeken naar de invloed die de ontwikkeling heeft op in de omgeving aanwezige functies. Het is zeker op voorhand niet uit te sluiten dat er invloed en/of gevolgen kunnen zijn voor de omgeving. Als dat zich voordoet zal worden bepaald wat het effect precies is en/of hoe hiermee kan worden omgegaan. In het proces om voor een Omgevingsplanwijziging gaan we zorgvuldig om met alle betrokkenen en de diverse belangen die er spelen en worden zij vroegtijdig betrokken.
B	De zienswijze leidt niet tot een aanpassing van de Omgevingsvisie.

6. ProRail

6.1	Het spoornetwerk moet voldoende ruimte behouden om veilig en toekomstbestendig te functioneren. ProRail vraagt om haar belangen mee te nemen bij de uitwerking in omgevingsplannen en om bij alle ambities nauw af te stemmen met de MIRT-Verkenning Nedersaksenlijn.
A	Bij ontwikkelingen nabij het spoor wordt rekening gehouden met de genoemde aspecten. De ambities tot het spoor brengt de gemeente in de MIRT-verkenning Nedersaksenlijn in. ProRail zal vroegtijdig worden betrokken als er verdere plannen worden uitgewerkt nabij het spoor
B	De opmerking geeft geen aanleiding tot aanpassing van de visie.

6.2	Ontwikkelingen nabij het spoor kunnen de bereikbaarheid versterken, maar ook conflicteren met het functioneren van het spoor. ProRail vraagt om voldoende afstand tot het spoor en een zorgvuldig ontwerp bij woningbouw, bedrijventerreinen, ecologische verbindingen en mobiliteitshubs. ProRail wil graag vroegtijdig betrokken worden bij de uitwerking van ontwikkelingen nabij het spoor.
A	In de Omgevingsvisie wordt ingezet op stedelijke ontwikkelingen nabij stations vanwege de goede bereikbaarheid. Dit vraagt om goede inrichting van zowel de stedelijke ontwikkelingen als de stationsgebieden om beide optimaal te kunnen laten functioneren. ProRail wordt vroegtijdig betrokken bij diverse uitwerkingen van deze stedelijke ontwikkelingen bij stations en nabij het spoor. Er zal rekening worden gehouden met de genoemde aspecten.
B	De opmerking geeft geen aanleiding tot aanpassing van de visie.

6.3	ProRail verzoekt om bij de gewenste verdiepte ligging van het spoor ook een alternatief met ongelijkvloerse overwegen te onderzoeken. Dit alternatief is mogelijk financieel haalbaarder en biedt vergelijkbare veiligheid. Daarbij wordt verzocht om

	ruimtelijke reserveringen aan te houden voor toekomstige spooruitbreidingen en stationsaanpassingen.
A	In het proces van het opstellen van de Omgevingsvisie is de afweging gemaakt tussen ongelijkvloerse overwegen of het verdiept aanleggen van de spoorbaan. De keuze voor een verdiepte spoorligging is gericht op het verminderen van barrièrewerking in het centrum en het versterken van de verbinding tussen wijken. Deze oplossing beperkt geluidsbelasting, voorkomt wachttijden bij overwegen voor stedelijk verkeer en vraagt minder ruimte dan alternatieven. Bij de uitwerking wordt rekening gehouden met toekomstige spoor- en stationsaanpassingen. Afstemming vindt plaats binnen de MIRT-verkenning Nedersaksenlijn en de Verkenning Gebiedsontwikkeling Nedersaksenlijn, in samenhang met ontwikkelingen in Emmen. Vroegtijdige betrokkenheid van ProRail is essentieel en wordt meegenomen in de verdere planvorming.
B	De opmerking geeft geen aanleiding tot aanpassing van de visie.

6.4	ProRail merkt op dat er nog geen overleg is geweest over de verplaatsing van het rangeerterrein. Een nieuwe locatie moet minimaal dezelfde fysieke en milieuruimte bieden en volledig operationeel zijn vóór verwijdering van het bestaande terrein. ProRail vraagt om duidelijkheid over financiering van deze verplaatsing.
A	De ruimte in het centrum van Emmen is schaars en we hebben grote opgaves in relatie tot de woningbouwopgave en de schaalsprong. De beschikbare ruimte in het centrum willen we zo doelmatig mogelijk aanwenden. Zeker vlak bij het station is het doel om woningen te bouwen en daarmee meer duurzame verplaatsingen zoveel mogelijk te stimuleren. Verplaatsing van het rangeerterrein van Emmen willen we in samenhang met de andere ontwikkelingen op en om het spoor beoordelen (Nedersaksenlijn). Als uitplaatsing actueel wordt, treden we graag in overleg.
B	De opmerking geeft geen aanleiding tot aanpassing van de visie.

6.5	Zichtlijnen naar stations moeten behouden blijven voor vindbaarheid en beleving. Daarbij dragen voorzieningen voor cultuur en levendigheid in de directe stationsomgeving bij aan sociale veiligheid rondom het station. Er wordt in paragraaf 4.3 over de bereikbaarheid van dorpen niet benoemd dat Nieuw-Amsterdam een station heeft. Het verzoek is om dit alsnog te vermelden.
A	De zichtbaarheid en vindbaarheid, alsmede de aantrekkelijkheid zijn belangrijke uitgangspunten voor Emmen bij de ontwikkelingen rondom stationslocaties in het algemeen en rondom Emmen Centraal in het bijzonder. Dit uitgangspunt wordt bij de ontwikkeling van de spoorzone meegenomen.

	Station Nieuw-Amsterdam kan inderdaad worden genoemd in de Omgevingsvisie bij paragraaf 4.3 over multimodale bereikbaarheid van dorpen.
B	We passen paragraaf 4.3 (Gebiedsuitwerking Dorpen) aan bij punt 10. De zin *'Hierbij gaat het voor de kerndorpen om hoogwaardig openbaar vervoer, maar willen we voor de kleinere dorpen ook alternatieven zoals vraaggestuurd vervoer verkennen.'* wordt vervangen door: *'Hierbij gaat het voor kerndorpen om hoogwaardig openbaar vervoer, waarbij het dorp Nieuw-Amsterdam al verbonden is via het spoor met een eigen station. Voor de kleinere dorpen verkennen we alternatieven zoals vraaggestuurd vervoer.'*

6.6	Bij functiemenging nabij het spoor moet rekening gehouden worden met regels en beperkingen van het Basisnet. Dit is nodig om verwachtingen bij betrokkenen te beheersen. Ontwikkelingen mogen het goederenvervoer niet belemmeren.
A	Bij ontwikkelingen nabij het spoor wordt rekening gehouden met de genoemde aspecten en zo nodig wordt vroegtijdig in overleg getreden.
B	De opmerking geeft geen aanleiding tot aanpassing van de visie.

6.7	Onderstations en relaiskasten moeten vrij blijven van bebouwing en goed bereikbaar zijn voor onderhoud. Er moet minimaal 5 meter afstand worden gehouden, met hekwerk op die grens.
A	Bij concrete uitwerking van programma's en projecten nabij het spoor worden de genoemde aspecten meegenomen. Zo nodig wordt vroegtijdig in overleg getreden.
B	De opmerking geeft geen aanleiding tot aanpassing van de visie.

6.8	Externe veiligheid, geluid, trillingen, overwegveiligheid, waterpeil, windhinder, schaduwwerking en reflectie van zonnepanelen vragen aandacht bij de uitwerking van plannen. Deze aspecten zijn cruciaal voor een veilige en leefbare omgeving nabij het spoor. Zonneparken mogen geen negatieve invloed hebben op seinen of spoorinfrastructuur.
A	Bij concrete uitwerking van programma's en projecten nabij het spoor worden de genoemde aspecten meegenomen. Zo nodig wordt vroegtijdig in overleg getreden.
B	De opmerking geeft geen aanleiding tot aanpassing van de visie.

6.9	Bureau Spoorbouwmeester en het Spoorbeeld zijn goede hulpmiddelen voor ruimtelijke kwaliteit. ProRail biedt aan om vroegtijdig mee te denken bij planvorming.

A	Bij concrete uitwerking van omgevingsprogramma's en projecten nabij het spoor worden de genoemde aspecten meegenomen. Het aanbod van ProRail om vroegtijdig mee te denken wordt gewaardeerd.
B	De opmerking geeft geen aanleiding tot aanpassing van de visie.

7. GGD Drenthe

7.1	Samenhang Omgevingsplan en Omgevingsvisie: Omgevingsplan voor het deelgebied Emmerschans is beleidsneutraal dat is in de beleving van GGD Drenthe niet in lijn met de ambities zoals verwoord in de ontwerp-Omgevingsvisie. GGD pleit voor duidelijke koppeling tussen visie en plan zodat gezondheid daadwerkelijk sturend kan zijn in de fysieke leefomgeving.
A	Het Omgevingsplan voor het deelgebied Emmerschans is gerealiseerd voor de vaststelling van de Omgevingsvisie. Na vaststelling van de Omgevingsvisie start de verdere doorvertaling van Omgevingsvisie naar het Omgevingsplan. Een doorvertaling voor milieu- en gezondheid in de vorm van een Omgevingsprogramma is nog nodig voordat in het Omgevingsplan aangescherpte keuzes gemaakt kunnen worden op het gebied van milieu- en gezondheid. We zijn ons ervan bewust dat er op dit moment inderdaad nog een ‘gat’ zit tussen visie en plan.
B	De opmerking geeft geen aanleiding tot aanpassing van de visie. GGD Drenthe geeft aan in het vervolgproces te kunnen ondersteunen; wij betrekken hen in het vervolgproces van de uitvoering van de Omgevingsvisie, omgevingsprogramma's en Omgevingsplan.

7.2	In hoofdstuk 4.5 staat: ‘*We zetten in op **veilige en gezonde leefomgeving** volgens de geldende norm voor luchtkwaliteit, geuren, geluid en externe veiligheid*. GGD Drenthe doet aanvullende suggestie: ga voor gezondheidswinst onder de norm. De geldende milieunormen zijn geen gezondheidsnormen.
A	We hebben in onze gemeente geen gemeentelijke gezondheidsnormen en sluiten om die reden aan bij landelijke nomen. De suggestie van GGD Drenthe om hier wel naar te kijken sluit aan bij constateringen vanuit de uitgevoerde PlanMER. Na vaststelling van de Omgevingsvisie willen we graag samen met de GGD de mogelijkheden voor gemeentelijke gezondheidsnormen verkennen.
B	De opmerking geeft geen aanleiding tot aanpassing van de visie

7.3	Advies om de ambitie voor rookvrije omgeving te concretiseren en te versterken.

A	Dit advies vinden we relevant en met de gegeven reactie zien we mogelijkheden om dit toe te voegen aan de Omgevingsvisie.
B	Op basis van dit advies zijn de volgende aanpassing in de Omgevingsvisie (zie hieronder vet weergegeven) doorgevoerd. Pagina 32 bouwsteen 5: ontmoetingsplek per dorp en per wijk. 'We vinden het belangrijk dat ontmoetingsplekken laagdrempelig zijn voor alle inwoners, ongeacht leeftijd of achtergrond **en de omgeving rond de ontmoetingsplekken rookvrij is.'** Pagina 33 bouwsteen 6. 'Vanuit onze gemeentelijke taak op het gebied van huisvesting van scholen zetten we in op een breed onderwijsaanbod, op goed bereikbare en toegankelijke locaties, en in toekomstbestendige gebouwen en bijbehorende schoolomgeving **die rookvrij is**.' Pagina 38. Bouwsteen 18 over sterke zorgsector. Toevoegen **De zorgsector is bezig met rookvrije zorg en rookvrije omgeving. Daar waar de instellingen in hun omgeving te maken hebben met gemeentegrond faciliteren we als gemeente dat deze rookvrij gemaakt wordt.**

8. Ondernemend Emmen

8.1	Een visie is pas duurzaam als zij rust op een stevig economisch fundament. Economische dimensie is drager van iedere toekomstvisie.
A	De ontwerp-Omgevingsvisie geeft aan dat het creëren van brede welvaart valt of staat met een toekomstbestendige economie en voldoende werkgelegenheid. Kernambitie 2 is het realiseren van een duurzame en veerkrachtige economie met impact. In deze kernambitie is het door de raad vastgestelde beleid uit de Kadernota Economie opgenomen. Economie is een belangrijke drager van de ontwerp-Omgevingsvisie. Daarnaast zijn andere belangen vertaald in de ontwerp-Omgevingsvisie en met een integrale afweging is beoogd een toekomstvisie te formuleren die recht doet aan de belangrijke opgaven waar de gemeente Emmen voor staat.
B	De opmerking geeft geen aanleiding tot aanpassing van de visie.

8.2	Meer nadruk op economische veerkracht, innovatie in de maakindustrie, en een realistisch mobiliteitsbeleid dat groei niet belemmert maar mogelijk maakt. Aandacht voor aansluiting op regionale en grensoverschrijdende netwerken.
A	In de ontwerp-Omgevingsvisie is de Kadernota Economie vertaald en is aandacht voor een wendbare en toekomstbestendige economie. De maakindustrie is een van

	de krachtsectoren en innovatie onder meer door de vorming van (regionale) ecosystemen zoals de Greenwise Campus, is verwoord in de Omgevingsvisie. De aansluiting op regionale en grensoverschrijdende netwerken als de E233, de spoorlijn Coevorden-Bad Bentheim, de regionale verbindingen N34, N391 en N381 is randvoorwaardelijk voor de ontwikkeling van Emmen. De opmerking over het mobiliteitsbeleid is reeds betrokken bij de zienswijze van Ondernemend Emmen op de Mobiliteitsvisie die op 28 mei 2026 is vastgesteld.
B	De opmerking vormt geen aanleiding om de visie aan te passen.

8.3	Voor toekomstbestendig Emmen is beleid nodig dat in samenhang wordt ontwikkeld d.w.z. niet vanuit sectorale invalshoek maar integraal met meenemen van het ondernemersperspectief.
A	De ontwerp-Omgevingsvisie is een integrale visie op de ontwikkeling van Emmen tot 2040. Net zoals Ondernemend Emmen erkennen we het belang dat ook bij de uitvoering van de Omgevingsvisie een integrale aanpak nodig is. De visie wordt uitgewerkt via Omgevingsprogramma's waarbij integraal werken uitgangspunt is. Eén van de Omgevingsprogramma's dat op dit moment opgepakt, is het programma Bedrijventerreinen. Daarbij zijn – evenals bij het opstellen van de Omgevingsvisie is gebeurd- de relevante stakeholders betrokken. Ondernemend Emmen is reeds bij dit proces aangehaakt.
B	De opmerking geeft geen aanleiding tot aanpassing van de visie.

8.4	Een vitale economie vraagt om passende huisvesting: voldoende woningen voor de doelgroepen die onze economie dragen: • Voldoende woningen voor de doelgroepen die onze economie dragen: mbo'ers, hbo'ers, gezinnen en dan pas senioren. • Woningbouw in de binnenstad, de dorpen en in de wijken, zodat ook jonge werkenden na hun opleiding in Emmen kunnen blijven. • Gedifferentieerde wijkopbouw, waarin mensen binnen hun eigen buurt kunnen doorgroeien in hun wooncarrière. • Volkshuisvesting als economische strategie: woningen zijn geen einddoel, maar een instrument om talent te behouden. • Elke nieuwe woningbouwontwikkeling moet passen binnen het DNA van Emmen: groen, rustig en ruim.
A	De gemeente erkent dat de ambities voor de woningbouwopgave samenhangt met de ambitie om onze economie te versterken. De groei van de werkgelegenheid en

	het type werknemer dat daarvoor benodigd is, moet aansluiten op het woningaanbod dat de komende jaren wordt toegevoegd in de gemeente Emmen. De woningbouwambities worden uitgewerkt in het Volkshuisvestingsprogramma. Hierin zal de verbinding worden gelegd om het woningbouwprogramma voor de komende jaren te laten aansluiten op ons economisch profiel. Een gevarieerd woningaanbod dat aansluit bij diverse doelgroepen zal het uitgangspunt zijn. Ook voor senioren zal gebouwd worden, want dit laat tot doorstroming op de bestaande woningmarkt, waardoor woningen vrijkomen voor gezinnen en starters. Ondernemend Emmen zal worden betrokken bij het opstellen van het Volkshuisvestingsprogramma om ervoor te zorgen dat de toekomstige werknemers van Emmen goed in beeld zijn, zodat het woningbouwprogramma daar goed bij aan gaat sluiten. Woningbouwontwikkelingen worden altijd zoveel mogelijk aangesloten bij ons landschap en stedenbouwkundige opbouw van de bestaande omgeving.
B	Deze opmerking leidt niet tot aanpassing van de visie.

8.5	Wij verwachten een faciliterende overheid die duidelijke kaders stelt. Ruimtelijke kwaliteit is geen bijzaak, maar bepalend voor de aantrekkelijkheid van de stad. Garageboxen en grootschalige parkeerterreinen horen niet thuis in deze visie. Ze dragen niet bij aan de economie, genereren geen werkgelegenheid en verminderen de ruimtelijke kwaliteit. Voorbereidingsbesluit: Ondernemend Emmen pleit ervoor dat de gemeente snel een voorbereidingsbesluit neemt om ongewenste ontwikkelingen zoals meer garage- en opslagboxen te voorkomen. Deze druisen rechtstreeks in tegen de gemeentelijke Kadernota Economie en vormen een toekomstig risico voor ongewenste activiteiten. Bestemmingsplan stroomvoorziening: zodra het voorbereidingsbesluit voor een bedrijventerrein is genomen, moet direct gewerkt worden aan een bestemmingsplan dat ruimte maakt voor de energie-infrastructuur die onze bedrijvigheid mogelijk maakt. Energie bepaalt de ruimtelijke logica: Waar energie beschikbaar is, daar kan bedrijvigheid groeien. Ontwikkel daarom bedrijventerreinen in de directe nabijheid van (nieuwe) energieknooppunten.
A	We zien voor onze gemeente een faciliterende rol. Zoals in hoofdstuk 5 van de Omgevingsvisie is verwoord: "Als gemeente hebben wij een publieke en maatschappelijke taak om het algemeen belang te bewaken en ontwikkelingen te faciliteren of in gang te zetten die bijdragen aan een toekomstbestendige leefomgeving. De Omgevingsvisie Emmen 2040 geeft richting aan deze

	ontwikkelingen en biedt een kader voor de integrale afweging van nieuwe initiatieven". Garageboxen en opslagruimten zijn geen deel van het acquisitiebeleid. De gemeente volgt het door de provincie Drenthe met de gemeenten opgestelde provinciale acquisitiebeleid. Er is gestart met het opstellen van het Omgevingsprogramma bedrijventerreinen waarbij inzicht wordt verkregen in de beschikbare ruimte en de vraag van bedrijven. Daarin wordt het onderwerp garageboxen en opslagruimten nader behandeld. Bestemmingsplan stroomvoorziening: Er wordt hard gewerkt aan het project Deelnet Emmen. Dit project voorziet in de aanleg van twee nieuwe hoogspanningstations en de aanleg van nieuwe verbindingen om de nieuwe stations op het hoogspanningsnetwerk aan te sluiten. Voor de realisatie is een wijziging van het Omgevingsplan nodig. Een voorbereidingsbesluit, onder de Omgevingswet spreken we van voorbeschermingsregels, vervalt binnen 1,5 jaar. Binnen deze periode moet het Omgevingsplan zijn gewijzigd. De gemeente Emmen is er alles aan gelegen dat het project Deelnet Emmen zo snel als mogelijk kan wordt gerealiseerd. Energie bepaalt de ruimtelijke logica: energie is een belangrijk aspect voor ruimtelijke planning maar de aanleg van bedrijventerreinen zal breder benaderd worden. Belangrijke aspecten zijn tevens: de beschikbare ruimte, de bereikbaarheid, de omgevingsveiligheid. Daarom wordt het programma Bedrijventerreinen integraal opgezet.
B	De zienswijze vormt geen aanleiding de Omgevingsvisie aan te passen. De zienswijze is betrokken bij het opstellen van het Omgevingsprogramma bedrijventerreinen.

8.6	Emmen heeft een heel groot bedrijventerreinencluster, het grootste niet zeehaven gebonden industriegebied van Noord- en Oost-Nederland, maar niet elk terrein is toekomstbestendig. Wij vragen om duidelijke keuzes. Vitale bedrijventerreinen moeten veilig, groen, goed bereikbaar en aantrekkelijk zijn. Geen garageboxen of verdere groei van opslagfaciliteiten die geen relatie hebben met regionale maakbedrijven: ze dragen niet bij aan werkgelegenheid, innovatie of multipliereffect. De ambitie 120.000 inwoners voor de gemeente Emmen betekent dat herstructurering ook wonen mogelijk moet maken waar bedrijvigheid zijn functie verliest. Aan het eind van hun levenscyclus kunnen verouderde terreinen bij woongebieden waar mogelijk beter worden omgevormd tot woningbouwlocaties, zoals bedrijventerrein Lichttoren in Eindhoven en Nieuw Oudorp in Alkmaar. Hetzelfde geldt voor tuinbouwlocaties Klazienaveen en Erica waar schaalvergroting of veroudering verdere groei onmogelijk maakt. Concentratie bij noodzakelijke

	vernieuwing in één gebied biedt tal van voordelen en synergie-effecten op het gebied van energie, logistiek en technologie. De gemeente kan hier een ondersteunende en stimulerende rol in spelen. Ondernemend Emmen blijft daarnaast pleiten voor het aanwijzen van specifieke delen van industrieterreinen voor bedrijven met een hoge milieucategorie. Bedrijven met een hoge milieucategorie zijn innovatieve en zorgvuldig gereguleerde industriële ondernemingen die werken met geavanceerde technologieën en hoge veiligheidsstandaarden. Ze dragen bij aan duurzame productie, kennisontwikkeling en hoogwaardige banen, en zijn onmisbaar voor een toekomstbestendige regionale economie. Transformatie: Ondernemend Emmen is voorstander van het bevorderen van transformatie van leegkomende en daarvoor geschikte bedrijfsruimtes naar woningen. Dit levert een bijdrage aan het tegemoetkomen aan de vraag naar (betaalbare) woningen
A	De bedrijventerreinen en de glastuinbouwgebieden krijgen in de Omgevingsvisie aandacht, evenals het belang van onderwerpen als duidelijke keuzes, efficiënt ruimtegebruik, mogelijkheden van transformatie en het tegengaan van leegstand binnen deze gebieden. De Omgevingsvisie is echter een overkoepelend beleidsdocument met een bepaald abstractieniveau. De nadere gebiedsgerichte uitwerking van de Omgevingsvisie en de daarin benoemde thema's vindt plaats binnen Omgevingsprogramma's. De Omgevingsprogramma's voor Bedrijventerreinen en Glastuinbouwgebieden worden op dit moment opgesteld. Eind 2025 is voor beide programma's een plan van aanpak opgesteld. Vervolgens is gestart met de analyse van de huidige situatie, het bepalen van de visie en het benoemen van maatregelen voor de bijbehorende uitvoeringsplannen. Bij deze werkzaamheden zijn en worden verschillende partners en stakeholders betrokken, waaronder Ondernemend Emmen. Naar verwachting worden beide programma's eind 2026 vastgesteld, nadat de Omgevingsvisie is vastgesteld.
B	De zienswijze leidt niet tot aanpassing van de Omgevingsvisie. De zienswijze wordt betrokken bij het opstellen van het Omgevingsprogramma Bedrijventerreinen en het Omgevingsprogramma Glastuinbouwgebieden.

8.7	Kennis is de grondstof van de toekomst. Er wordt ingezet op een regio waarin onderwijs en bedrijfsleven naadloos samenwerken. Doorlopende leerlijnen mbo-hbo-Universiteit moeten de norm worden. Greenwise Campus en de Universiteit van het Noorden zijn hierbij de schakels tussen kennis en praktijk. Van bedrijven wordt verwacht dat ze meer hybride docenten, stageplaatsen en leerwerkbanen aanbieden.

	Een sterke technische basisopleiding met daaropvolgende specialisatie binnen bedrijven is de sleutel tot behoud van vakmensen. Bedrijven, gemeenten en anderen moeten waar dat kan technische opleidingen promoten. Technici zorgen dat de regio blijft draaien en de brede welvaart een stevig economisch fundament heeft.
A	Deze zienswijze wordt gedeeld. De Omgevingsvisie gaat in op het belang van de ontwikkeling van Greenwise Campus. De campusontwikkeling is erop gericht om doorlopende leerlijnen van mbo-hbo-universiteit mogelijk te maken en de samenwerking tussen overheid-onderwijs-bedrijfsleven te versterken. Zo wordt een sterk ecosysteem gebouwd. In de Werkagenda van de Arbeidsmarktregio Drenthe 'Samenwerking in de arbeidsmarkt' staat dan ook dat werkgevers en onderwijsinstellingen samenwerken aan flexibele leertrajecten die aansluiten op actuele en toekomstige arbeidsmarktvraagstukken. De zienswijze van Ondernemend Emmen sluit hierbij aan.
B	Er is geen aanleiding tot wijziging of aanvulling van de Omgevingsvisie. Er zal worden samengewerkt met Ondernemend Emmen om de uitvoering op van de ambities in Omgevingsvisie en de Meerjarenagenda Arbeidsmarkt Drenthe op te pakken.

8.8	De Nedersaksenlijn zal veel positieve effecten hebben op de woningbouw en de economie in Emmen.
A	De Omgevingsvisie beschrijft de kansen die er zijn als de Nedersaksenlijn wordt gerealiseerd voor de positie van Emmen als Regiokern en de Regio Emmen, waaronder de economische impuls, de bijdrage aan het verbeteren van de brede welvaart, de kansen voor versnelling van woningbouw en de noodzaak tot (her)ontwikkeling van en rondom de stationsgebieden.
B	De zienswijze is geen aanleiding om de Omgevingsvisie aan te passen.

9. LTO Noord en Glastuinbouw

9.1	Paragraaf 2 geeft een heldere beschrijving van gemeente Emmen: Hoe de gemeente zich heeft gevormd, hoe zij er nu voorstaat en welke opgaven er liggen. Wat wij in deze paragraaf missen, is de maatschappelijke en economische functie van de landbouw binnen de gemeente Emmen. Wij verzoeken dan ook om in deze paragraaf ook aandacht te schenken aan de landbouw, als onmisbare pijler onder een vitaal en toekomstbestendig buitengebied in de gemeente Emmen.
A	Naar aanleiding van de zienswijze wordt de betreffende paragraaf aangevuld om het historische- en huidige belang van de landbouw op passende wijze te benoemen.

B	Paragraaf 2.1 wordt aangevuld met: *"De landbouw in Emmen kent een lange geschiedenis, van het esdorpenlandschap en veenontginningen tot de mechanisatie en schaalvergroting in de 20e eeuw."* *Paragraaf 2.2 wordt aangevuld met: "Tegenwoordig is landbouw een belangrijke economische pijler met circa 19.000 hectare cultuurgrond, vooral akkerbouw en melkveehouderij. Maatschappelijk draagt de sector bij aan werkgelegenheid, natuurbeheer en het behoud van het karakteristieke landschap, maar staat ook voor uitdagingen zoals verduurzaming en multifunctioneel gebruik van het buitengebied.".*

9.2	Maak vermelding van de glastuinbouw als innovatieve en duurzame pijler binnen het buitengebied.
A	De glastuinbouw is een belangrijke sector en in de Omgevingsvisie staat dat we de sector willen versterken. We ondersteunen de bestaande bedrijven richting innovatie en duurzaamheid, onder meer via het programma Duurzaamheid, Energie en Klimaat. Met de glastuinbouwsector werken we verder aan gebiedsvisies, als uitwerkingen van de Omgevingsvisie. De glastuinbouwsector is voldoende gepositioneerd in de Omgevingsvisie.
B	De opmerking geeft geen aanleiding tot aanpassing van de visie.

9.3	LTO Noord afdelingen zijn in gesprek met de gemeente Emmen om te komen tot een landbouwvisie van onderop. Helaas hebben we dit proces voorlopig stil moeten leggen, omdat de afdelingen zich niet kunnen vinden in de voorstellen van de concept-Omgevingsvisie. Daarbij komt kijken dat de afdelingen in de voorbereidende gesprekken nadrukkelijk hebben aangegeven om geen opgaven op voorhand al aan gebieden toe te schrijven. Het betreurt ons dan ook om te lezen dat hier geen gehoor aan is gegeven. Wij willen graag met de gemeente verder in overleg over het maken van een landbouwvisie, maar zien daarbij graag dat de sturende elementen (zoals extensief, grondgebonden, kringlooplandbouw) in punt m worden herzien. Geef ruimte aan meerdere vormen van landbouw en erken het vakmanschap van de agrarische ondernemers. Wij raden af om via de gemeentelijke Omgevingsvisie aanvullende of strenger beleid op te leggen bovenop generiek beleid, omdat dit de ontwikkelingsruimte en het ondernemerschap van agrarische ondernemers onnodig beperkt.
A	De Omgevingsvisie heeft niet als doel om "strenger" beleid ten aanzien van de landbouw te voeren dan nu het geval is. Wel is er reeds geldend gemeentelijk beleid (o.a. het bestemmingsplan Buitengebied). Ook zijn er kaders op het gebied van

	landbouw en andere relevante beleidsterreinen vanuit andere overheden, zoals de provincie Drenthe. Deze uitgangspunten zijn vertaald naar de Omgevingsvisie. Uw zienswijze maakt duidelijk dat de opvatting van bepaalde begrippen kan leiden tot verschillende interpretaties. Daarom worden bepaalde begrippen in de Omgevingsvisie verduidelijk en wordt de herkomst van bepaalde standpunten waar nodig benoemd. Wij hopen met LTO op korte termijn een vervolg te kunnen geven aan de totstandkoming van een gemeentelijk programma voor de Landbouw, op een vergelijkbare wijze zoals dat recent is opgepakt met de glastuinbouwsector. Eventuele nieuwe inzichten die uit dit gezamenlijke proces komen, kunnen aanleiding zijn om de Omgevingsvisie in de toekomst te herzien of aan te vullen.
B	Punt 25 op blz. 41 wordt gewijzigd: - Zin *"Het uitgangspunt voor agrarische activiteiten is: extensief waar dat moet en/of kansen biedt, productief waar dat kan."* wijzigen in *"Het uitgangspunt voor agrarische activiteiten is: Productief waar dat kan, op een andere wijze waar dat moet en/of kansen biedt. Initiatieven vanuit de sector en beleidsvorming vanuit rijk en provincie spelen hierin een belangrijke rol."* - Zin *"faciliteren we extensivering en bieden we ruimte voor verwevenheid met natuur, landelijk (erf)wonen en recreatie & toerisme"* wijzigen in *"bieden we ruimte voor verwevenheid met natuur, landelijk (erf)wonen en recreatie & toerisme"*. - *Zin "Op de Hondsrug is er ook sprake van mogelijkheden voor extensivering: het recreatief aantrekkelijke kleinschalige esdorpenlandschap en de nabije aanwezigheid van de stad zorgen voor aanvullende kansen en verdienmodellen voor boeren."* wijzigen in *"Op de Hondsrug bieden het recreatief aantrekkelijke kleinschalige esdorpenlandschap en de nabije aanwezigheid van de stad aanvullende kansen en verdienmodellen voor boeren."*

9.4	Bij de uitleg over kringlooplandbouw en samenwerking, wordt er alleen gesproken over melkveehouderij en akkerbouw. De glastuinbouw behoort ook tot de samenwerking in kringlooplandbouw.
A	De samenwerking met de glastuinbouw wordt naar aanleiding van deze opmerking ook benoemd als een kans in het kader van kringlooplandbouw.
B	Zin *"Grondgebondenheid van de melkveehouderij en kringlooplandbouw, onder andere door samenwerking tussen akkerbouw en veehouderij, zijn hierbij van belang."* bij punt 25 op blz. 41 wordt gewijzigd in: *"Grondgebondenheid van de melkveehouderij en kringlooplandbouw, onder andere door samenwerking tussen akkerbouw en veehouderij en door samenwerking tussen land- en glastuinbouw, zijn hierbij van belang."*

9.5	*"Het uitgangspunt voor agrarische activiteiten is: extensief waar dat moet en/of kansen biedt, productief waar dat kan*." Deze formulering wekt de indruk dat extensieve landbouw de enige manier is om als landbouw bij te kunnen dragen aan natuur, water- en klimaatdoelen, waaronder de Natura2000 opgaven. Naar onze mening zijn er veel meer routes mogelijk om deze doelen te bereiken. Ook innovatieve en meer intensieve bedrijven kunnen via technische oplossingen bijdragen aan deze opgaven. Het is daarom van belang dat de gemeente in het gehele buitengebied ruimte blijft bieden aan verschillende bedrijfsmodellen.
A	De betreffende zin is anders geformuleerd waardoor de gemeentelijke doelstelling ten aanzien van agrarische bedrijfsvoering breder is. Uitwerking hiervan kan plaatsvinden in een gemeentelijk programma voor de Landbouw. Zie ook 9.3 onder A.
B	Zie 9.3 onder B.

9.6	LTO Noord onderkent dat de provinciale Omgevingsverordening Drenthe geen ruimte biedt voor nieuwvesting van intensieve veehouderijen. Tegelijkertijd constateren we dat de sector zich voortdurend ontwikkelt en dat ondernemers hun bedrijfsvoering aanpassen aan veranderende eisen op het gebied van milieu, dierenwelzijn en duurzaamheid. Daarom willen wij duidelijkheid krijgen over wat de gemeente onder 'nieuwvestiging' verstaat. Volgens ons gaat het bij nieuwvestiging uitsluitend om het oprichten van een volledig nieuw bedrijf op een nieuwe locatie. Wanneer een bestaand agrarisch bedrijf wil uitbreiden, verplaatsen of omschakelen zou dat binnen de geldende regels en milieukaders mogelijk moeten blijven.
A	We hebben aandacht voor de omstandigheden van de intensieve veehouderij zoals het voldoen aan dierwelzijn- en brandveiligheidseisen, en zullen dit benoemen in de Omgevingsvisie. Zolang een uitbreiding, verplaatsing of omschakeling van een intensieve veehouderij plaatsvindt binnen de kaders van de provinciale Omgevingsverordening Drenthe en het gemeentelijke Omgevingsplan, sluit de gemeentelijke Omgevingsvisie een dergelijke ontwikkeling niet uit.
B	Onder paragraaf 4.5 onder punt 4 de zin toevoegen: "……cultuurhistorische kwaliteiten. *We hebben aandacht voor wettelijke eisen ten aanzien van brandveiligheid en driewelzijn die van invloed kunnen zijn op de ruimtelijke ontwikkeling van veehouderijen.* Als gemeente…"

9.7	Wij vinden het ten aanzien van de glastuinbouw belangrijk om in deze fase van de Omgevingsvisie niet vooruit te lopen op mogelijke functieveranderingen of andere nieuwe gebruiksvormen. Zulke keuzes horen thuis in de gebiedsvisies die nu gezamenlijk worden voorbereid. Deze bieden straks de juiste basis om zorgvuldig te

	beoordelen welke ontwikkelrichtingen passend zijn voor ieder gebied. Wij vragen daarom om inzet op revitalisering en clustering binnen het bestaande areaal en voldoende beleidsruimte in de Omgevingsvisie om de uitkomsten van de gebiedsvisies voor Erica en Klazienaveen later goed te kunnen verwerken in het Omgevingsplan.
A	Naar onze mening blijft er op basis van de Omgevingsvisie voldoende beleidsruimte voor de totstandkoming van de gebiedsvisies en biedt de Omgevingsvisie juist de passende kapstok voor de verdere verdiepingsslag die op dit moment voor de glastuinbouwgebieden wordt gemaakt. Eventuele nieuwe beleidsvisies die uit het gezamenlijke proces voor de gebiedsvisies voor de glastuinbouwgebieden komen, kunnen aanleiding zijn om de Omgevingsvisie te herzien of aan te vullen.
B	De eerste zin bij punt 26 (blz. 42) wordt gewijzigd in: *"We zetten in op behoud van de glastuinbouw door ruimte te bieden aan intensivering, **revitalisering** en clustering."*

9.8	Wij achten het niet wenselijk om zon-op-dak als hoofdfunctie te stimuleren binnen glastuinbouwgebieden. Zonne-energie kan wel een waardevolle ondersteunende verduurzamingsmaatregel zijn bij actieve teeltbedrijven. – zon-op-dak enkel als aanvullende verduurzamingsmaatregel binnen actieve teeltbedrijven.
A	In punt 27 wordt benoemd: *"We stimuleren opwekking van zonne-energie via zon-op-dak binnen reeds bebouwd gebied, waaronder de minder toekomstbestendige delen van de glastuinbouwgebieden."* In de praktijk richten we ons hierbij vooral op bedrijventerreinen, maatschappelijk vastgoed en agrarische bedrijven. "Zon op dak" is onderwerp van overleg in het kader van de lopende totstandkoming van de programma's voor het glastuinbouwgebied en kan om die reden in deze vorm uit de Omgevingsvisie worden gehaald.
B	Punt 27 aanpassen: *"We stimuleren opwekking van zonne-energie via zon-op-dak binnen reeds bebouwd gebied."*

9.9	Er wordt in de Omgevingsvisie gesproken over hoeveel nieuwe natuur haalbaar is in de gemeente Emmen. LTO Noord onderschrijft het belang van natuurontwikkeling, maar constateert dat de tekst de indruk wekt dat het doel is om zoveel mogelijk nieuwe natuur te realiseren. Een dergelijke benadering legt echter vaak extra druk op de landbouw, zoals nu al zichtbaar is bij de ontwikkelingen binnen het Natuurnetwerk Nederland (NNN), zoals bij het Oosteindsche Veen. LTO Noord pleit ervoor om de nadruk te leggen op de kwaliteitsverbetering van bestaande natuur, voordat direct wordt ingezet op uitbreiding. Daarbij benadrukken wij dat het realiseren van natuurdoelen niet per definitie ten koste hoeft te gaan van

	landbouwgrond. Met agrarisch natuurbeheer kan binnen het bestaande agrarische gebruik immers ook effectief worden bijgedragen aan natuur- en biodiversiteitsdoelen. Wij pleiten er daarom voor dat de gemeente in haar beleid nadrukkelijk ruimte houdt voor agrarisch natuurbeheer als volwaardige vorm van natuurontwikkeling, zodat natuur, landbouw en landschap elkaar kunnen versterken in plaats van verdringen.
A	De constatering ten aanzien van de ontwikkeling van nieuwe natuur door de gemeente is niet juist. Aangegeven is dat de gemeente zich in wil zetten voor “behoud, bescherming en versterking". Ten aanzien van nieuwe natuur in landelijk gebied volgen we de doelstellingen van de provincie, onder ander in de realisatie van de NNN. De gemeente verkent mogelijkheden voor kleinschalige ecologische verbindingen tussen bestaande natuur- en bosgebieden. Dit zijn verbindingen die de biodiversiteit bevorderen en daarbij nadrukkelijk rekening houden met bestaand grondgebruik, zoals agrarische bedrijfsvoering. De mogelijke verbindingen zijn op de visiekaart weergegeven. Concrete voorbereidingen op realisatie zijn er op dit moment nog niet, dit is een kerntaak van de Provincie Drenthe. Een nadere uitwerking vindt in een later stadium gebiedsgericht of thematisch plaats. LTO zal hierbij betrokken worden. De Provincie Drenthe heeft met het ter inzage leggen van haar Ontwerp-Omgevingsvisie laten zien aan welke nieuwe natuurverbindingen zij de komende jaren wil werken. Deze nieuwe natuurverbindingen van de Provincie wijken af van de verbindingen die de gemeente Emmen op haar ontwerp-visiekaart heeft opgenomen. Omdat het aanleggen van de verbindingen een kerntaak is van de Provincie en niet van de gemeente, is besloten om onze visiekaart aan te passen op dit punt, zodat het aansluit bij het beleid van de Provincie. Dit betekent dat 2 indicatieve verbindingen van de visiekaart zijn verwijderd.
B	Toelichting bij de visuele weergave van de gebiedsgerichte uitwerking Buitengebied aanpassen (blz. 78): *“We **zoeken de mogelijkheden van nieuwe kleinschalige (agrarische) ecologische verbindingen**, in zones tussen de verschillende natuurgebieden…” i.p.v. “We onderzoeken de mogelijkheden van nieuw (agrarische) natuur in zones tussen de verschillende natuurgebieden…”* Visiekaart aanpassen: twee indicaties voor het verkennen van nieuwe ecologische verbindingen zijn van de visiekaart verwijderd om zo volledig aan te sluiten op provinciaal beleid. Het betreft de verbinding tussen het Bargerveen en het Oostersebos en de verbinding langs het Dommerskanaal. Legenda Visiekaart aanpassen: *“Verkennen nieuwe ecologische verbindingen (**indicatief**)”*

9.10	LTO Noord waardeert het dat de gemeente in het geval van bedrijfsbeëindiging samen met de eigenaar wil kijken naar een passende invulling van vrijkomende agrarische bebouwing en bijbehorende gronden. Wij zien het als positief dat de gemeente daarbij oog heeft voor een goed evenwicht tussen nieuwe functies en bestaande agrarische bedrijvigheid. Door vrijkomende erven een passende agrarische of andere functie te geven, blijft het buitengebied vitaal en veilig. Leegstand of uitsluiting van agrarisch gebruik kan namelijk juist leiden tot onveilige situaties en verval. Daarnaast willen wij met klem benadrukken dat nieuwe functies geen negatieve gevolgen mogen hebben voor omliggende landbouwbedrijven en hun ontwikkelruimte. Graag zien we deze aanvulling terug in de Omgevingsvisie.
A	In de Omgevingsvisie is benoemd dat er bij herontwikkeling en transformaties een goed evenwicht moet zijn tussen nieuwe functies en bestaande agrarische bedrijvigheid. Naar onze mening geeft deze visie voldoende waarborging voor het agrarische belang bij concrete ontwikkelingen. Het is bij concrete ontwikkelingen in geen geval de bedoeling de bedrijfsvoering van (agrarische) bedrijven aan te tasten.
B	De opmerking is geen aanleiding om de visie aan te passen.

9.11	In de tekst wordt aangegeven dat de gemeente het VAB-beleid en het ruimte-voor-ruimtebeleid wil actualiseren. Betrek LTO Noord hierbij, zodat de belangen van zowel stoppende als blijvende agrarische ondernemers goed worden meegenomen.
A	Het gemeentelijke Ruimte voor Ruimte beleid is in 2025 vastgesteld. LTO is hierbij betrokken. Op dit moment is het actualiseren van het VAB-beleid door de gemeente niet gepland. Ontwikkelingen worden nu per concreet geval beoordeeld, in eerste instantie op de mogelijkheden uit het tijdelijke Omgevingsplan. Wanneer een actualisatie van het gemeentelijk VAB-beleid aan de orde is, zal LTO daarbij betrokken worden.
B	Tekst op blz. 81, punt 7 wijzigen: *“Dergelijke initiatieven beoordelen we op basis van ~~te actualiseren~~ “VAB-beleid” en het "Ruimte voor Ruimte” beleid uit de POV Drenthe, aangevuld met het gemeentelijke beleidskader Ruimte voor Ruimte***.”**

9.12	Op de visiekaart zijn diverse zoekgebieden ingekleurd, onder andere voor ‘’verkennen nieuwe ecologische verbindingen’’, ‘’indicatieve zone rondom Bargerveen met afstemming van belangen natuur, water en landbouw’’ en “kansrijk gebied voor waterberging”. LTO Noord begrijpt de wens om richting te geven aan ruimtelijke ontwikkelingen, maar waarschuwt voor een te sturende werking van dergelijke kaarten (denk aan de ervaringen met het zogenoemde stikstofkaartje van Minister van der Wal). Wij zijn van mening dat het, door samen met het gebied (dus met grondeigenaren e.d.) te bepalen, meer gedragen resultaat oplevert dan wanneer

	vooraf via kaarten nieuwe functies worden ingekleurd. Kaarten als deze kunnen lopende gebiedsprocessen of initiatieven van onderop onbedoeld in de weg staan. Een goed voorbeeld is het overleg dat momenteel plaatsvindt tussen de provincie en agrarische ondernemers in het grondwaterbeschermingsgebied Noordbargeres. Daar wordt gezamenlijk gekeken hoe een goede drinkwaterkwaliteit kan worden gecombineerd met een toekomstperspectief voor de landbouw. Het werkt averechts wanneer de gemeente dit gebied op de visiekaart aanmerkt als zoekgebied voor nieuwe ecologische verbindingen, terwijl de uitkomsten van dit lopende gebiedsproces nog niet bekend zijn. Wij verzoeken de gemeente daarom om dergelijke zoekgebieden niet vooraf op kaart te zetten, maar dit juist samen met het gebied te bepalen.
A	De ecologische verbindingen en de zone rondom het Bargerveen zijn nadrukkelijk indicatief weergegeven (zie legenda) en kennen geen concrete uitvoeringsmaatregelen vanuit de gemeente. Ze zijn mede bedoeld om input te kunnen leveren voor uitwerking in gebiedsgerichte- of thematische uitwerkingen. Er is daarnaast aangesloten bij Provinciaal en/of landelijk beleid. Om deze reden is de indicatieve bufferzone rondom het Bargerveen in de gemeentelijke Omgevingsvisie verkleind van 1000 naar 500 meter, in aansluiting op de richting die het kabinet hiervoor in juni 2026 in het kader van de landelijke stikstofmaatregelen heeft gegeven. Zie ook 9.9. De kansrijke gebieden voor waterberging zijn overgenomen uit de vastgestelde gemeentelijke Structuurvisie Water. De structuurvisie is tot stand gekomen na een intensief participatietraject waarin ook de landbouw nadrukkelijk is betrokken. Aan de structuurvisie ligt een raadsbesluit ten grondslag en is dan ook zogenaamd “staand beleid”. Wij continueren dit beleid in de Omgevingsvisie vanuit de natuurlijke kansen die deze gebieden bieden door hun hoogteligging in het landschap. We zullen in de Omgevingsvisie opnemen dat we met LTO en provincie een rol willen spelen in het gebiedsproces omtrent de Noordbargeres om zo keuzes voor het gebied integraal met elkaar uit te werken en af te stemmen.
B	Zie 9.9 onder B Aan de Gebiedsspecifieke keuzes voor esdorpenlandschap (punt 4 op bladzijde 83) wordt toegevoegd: *We willen als gemeente een rol spelen in het gebiedsproces omtrent de Noordbargeres, om zo keuzes voor het gebied integraal met elkaar (o.a. WMD, betrokken bedrijven, LTO en de provincie) uit te werken en af te stemmen.* Visiekaart aanpassen: De zone rondom het Bargerveen in de Omgevingsvisie aanpassen tot een breedte van 500 meter.

9.13	LTO Noord onderschrijft de ambitie om gezamenlijk te werken aan een vitaal buitengebied met een toekomstbestendige land- en tuinbouwsector. We willen hierbij benadrukken dat landbouw meer omvat dan enkel voedselproductie. De sector levert ook een belangrijke bijdrage aan de teelt van uitgangsmaterialen (zoals pootaardappelen en bloembollen), medicinale gewassen en grondstoffen voor de biobased economy. We verzoeken de gemeente daarom om in deze passage de term voedselproductie te veranderen naar agrarische productie.
A	De voorgestelde wijziging van de tekst is akkoord.
B	Aanpassing punt 4 (blz. 80), woord voedselproductie veranderen door agrarische productie: *"Samen verkennen we mogelijkheden voor innovatie en meer duurzame en klimaatrobuuste vormen van landbouw, waarbij **agrarische** productie en/of verdienmodellen in balans zijn met de draagkracht van het bodem- en watersysteem, natuur, het landschap en cultuurhistorische kwaliteiten."*

9.14	Voor de glastuinbouwclusters Erica en Klazienaveen vragen wij aandacht voor de verdere ontwikkeling van duurzame energievoorzieningen. De bestaande samenwerking tussen gemeente, provincie en de betrokken partijen binnen de energiehub ORTESE is hierbij van groot belang geweest. Wij hechten eraan dat deze samenwerking, ook na afloop van ORTESE, wordt voortgezet in een passende vorm, zodat de opgedane kennis en netwerkkracht behouden blijven. Zo kan het gebied zich blijven ontwikkelen als voorbeeldregio voor energie-efficiënte glastuinbouw.
A	De inhoud van de zienswijze zal worden meegenomen in het bepalen van vervolgstappen in het kader van ORTESE.
B	Geen aanleiding voor wijziging.

9.15	Uitsnede pagina 47, Gebiedsspecifieke keuzes voor veenontginningen, punt b: "In de grootschalige en kleinschalige veenontginningen nemen we maatregelen om bodemdaling door veenoxidatie en het indrogen van krimpgevoelige bodemlagen (klei- en leemlagen) zoveel mogelijk te beperken. (...) De overcapaciteit van de veenwijkenstructuur behouden en benutten we voor waterberging. Waar mogelijk herstellen we hiervoor onderdelen van deze structuur die in het verleden zijn gedempt." De veenwijken zijn in veel gevallen eigendom van de grondeigenaren van de aangrenzende landbouwpercelen. Wanneer deze wijken in het verleden zijn gedempt, is dat doorgaans gebeurd op basis van bewuste keuzes en praktische overwegingen. LTO Noord wijst erop dat het herstellen van deze structuren directe gevolgen kan hebben voor agrarische bedrijven in het gebied. Uit onderzoek van Aequator over de 'verkenning optimalisatie bodem- en watersysteem Nieuw-Amsterdam: Verkenning optimalisatie bodem- en watersysteem Nieuw-Amsterdam blijkt bovendien dat het verhogen van het waterpeil in landbouwgebieden onvoldoende effect heeft op het beperken van

	veenoxidatie, terwijl de negatieve gevolgen voor de landbouw aanzienlijk zijn. LTO Noord pleit er daarom voor dat de gemeente de bevindingen uit dit onderzoek serieus meeneemt bij de verdere uitwerking van dit beleidsonderdeel. Eventuele maatregelen dienen zorgvuldig te worden afgewogen, in nauwe samenspraak met de betrokken grondeigenaren en met oog voor de agrarische bedrijfsvoering in het gebied. Dergelijke maatregelen moeten daarom niet zonder gedegen overleg met de grondeigenaren worden genomen. We pleiten ervoor dat de gemeente in dit soort trajecten nauw samenwerkt met de agrarische sector en bij elke ingreep oog houdt voor de agrarische bedrijfsvoering in het gebied.
A	Binnen de gebiedsuitwerking voor het Buitengebied (paragraaf 4,5, punt 2) wordt de samenwerking met ondernemers, inwoners, grondeigenaren, etc. benoemd als een belangrijk onderdeel voor het maken- en uitvoeren van programma's en projecten. Dit geldt ook voor het programma Bodemdaling en eventuele maatregelen die hieruit voortvloeien.
B	De opmerking leidt niet tot aanpassing van de visie.

9.16	In de Omgevingsvisie wordt gesteld dat het Natura2000-beleid een provinciale en rijksopgave is. Dat geldt dus ook voor de ontwikkelingen voor het Bargerveen. Juist daarom vinden wij het belangrijk dat de gemeente niet vooruitloopt op landelijke en provinciale besluitvorming en terughoudend is met het vooraf inkleuren van gebieden, zolang deze opgaven nog niet zijn uitgewerkt. Wij waarderen dat de gemeente wil samenwerken met provincie, grondeigenaren en agrariërs, maar constateren dat in de tekst al wordt uitgegaan van een transitie naar extensieve landbouw, terwijl dit gesprek nog moet plaatsvinden. Een dergelijke richting hoort het resultaat te zijn van gebiedsgesprekken van onderop, niet het uitgangspunt vooraf. LTO Noord verzoekt de gemeente om de focus op enkel extensieve landbouw te laten vervallen en de indicatieve zone rondom het Bargerveen van de kaart te verwijderen. Voordat verdere keuzes worden gemaakt, is het van belang eerst samen met de provincie en de ondernemers in het gebied in gesprek te gaan over een gezamenlijke, gedragen toekomst voor landbouw en natuur. Het is belangrijk om alle partijen van begin tot eind te betrekken in het proces.
A	De veronderstelde focus op extensivering op gemeentelijk initiatief in het betreffende gebied rondom het Bargeveen is op basis van reactie 9.3 tekstueel aangepast. Er is vanuit de gemeente geen sprake van het sturen op een transitie: In de toelichting van punt 4 op bladzijde 84 wordt nadrukkelijk aangegeven dat de verantwoordelijkheid bij de omgang met het beschermde Natura 2000 gebied Bargerveen bij rijk en provincie ligt.

	De opgenomen indicatieve zone rondom het Bargerveen op de visiekaart levert geen beperkingen op voor de landbouw. De zone is indicatief (benoemd in de legenda) en heeft uitsluitend een informerend doel ten aanzien van de afweging van belangen vanuit water, natuur, klimaat en landbouw (ook benoemd in de legenda) die er bij ontwikkelingen nodig is. Deze afweging is niet nieuw en vindt op dit moment ook al plaats. Qua afmeting zal de zone volledig gaan aansluiten op de inmiddels door het rijk bepaalde zone (500 meter breed).
B	Zie 9.3 Punt 4 (blz. 84): wijzigen van zinsdeel: "*Om deze reden is er op de visiekaart van de Omgevingsvisie een indicatieve zone rondom het Bargerveen aangeduid. In deze zone, en de verdere omgeving, staan we bij concrete ontwikkelingen stil bij de afweging tussen de verschillende belangen en denken we mee bij gewenste transities naar extensievere vormen van landbouw**."*** wijzigen in *"denken we mee bij gewenste transities naar **andere vormen** van landbouw"*

10. EOP Plaatselijk Belang Barger-Compascuum

10.1	Gaat in op voorgenomen ruimtelijke/functionele aanpassingen in gebied Rundedal bij Barger-Compascuum te weten: wijzigingen in gebruik, infrastructuur of bestemming van onderneming, bedrijvigheid of netwerkvoorzieningen (zoals infrastructuur/waterstof/ industrie) in dit terrein. Deze ontwikkelingen hebben potentieel grote invloed op het aangrenzende woon-agrarische en natuurgebied van Barger-Compascuum.
A	In de Ontwikkelvisie Rundedal 2012 hebben wij de richting bepaald naar (gedeeltelijke) transformatie van het Rundedal naar bedrijventerrein. De provincie Drenthe heeft deze richting vastgelegd in de Provinciale Omgevingsvisie en de Regionale programmeringsafspraken bedrijventerreinen Zuid Oost Drenthe. De plannen voor het bedrijventerrein Rundedal zijn nog niet volledig uitgewerkt. In de Regio Zuidoost Drenthe is afgesproken Rundedal, met een omvang van 150 ha, in te zetten voor grootschalige bedrijven. Deze bedrijven hebben een bedrijfskavel nodig van 10 tot 30 ha. Hiervoor moet er nog een Omgevingsplanwijziging worden uitgewerkt. Bij het uitwerken van dit plan zullen de directe omgeving en omwonenden worden betrokken. De vervolgstappen voor de ontwikkeling van het bedrijventerrein worden op dit moment belemmerd door de stikstofproblematiek. Daarom is er op dit moment nog geen exact beeld van de termijn waarop gestart kan worden met het uitwerken van een Omgevingsplanwijziging. Wanneer er wordt gewerkt aan de Omgevingsplanwijziging wordt ook gekeken naar welke invloed dit heeft op in de omgeving aanwezige functies. Het is zeker op

	voorhand niet uit te sluiten dat er invloed en/of gevolgen kunnen zijn voor de omgeving. Als dat zich voordoet gaan we kijken naar wat het effect precies is en/of hoe we daar mee kunnen omgaan. In het proces om daar te komen gaan we zorgvuldig om met alle betrokkenen en de diverse belangen die er spelen.
B	De opmerking leidt niet tot aanpassing van de visie.

10.2	Wijst op diverse gevolgen voor Barger-Compascuum qua verkeers- en infrastructuurbelasting, gevolgen voor agrarische belangen en bedrijfsvoering, woon- en leefklimaat (geluid, geur of lichtvervuiling, verlies overzichtelijkheid of dorpse karakter), wijst op natuur-, landschap- en milieuaspecten (vragen om gedetailleerde toetsing).
A	We verwijzen naar het antwoord bij 10.1. Zodra een Omgevingsplanwijziging start, betrekken we de EOP Barger-Compascuum en omwonenden bij de uitwerking van het plan.
B	De opmerking leidt niet tot aanpassing van de visie.

10.3	Vraagt wegens de genoemde effecten om een verkeers- en mobiliteitsonderzoek, een garantie voor agrarische bedrijfsvoering, een bescherming van de leefomgeving, natuur- en milieuonderzoek, landschappelijke inpassing, vroegtijdig meenemen van inwoners, participatie van inwoners bij de uitwerking van de plannen, en bij negatieve effecten, compensatie en waardering.
A	We verwijzen naar het antwoord bij 10.1. Zodra de voorbereidingen op een Omgevingsplanwijziging starten, vindt invulling van het proces plaats zoals nadere onderzoeken. We betrekken in dit proces vroegtijdig de omgeving en EOP Barger-Compascuum.
B	De opmerking leidt niet tot aanpassing van de visie.

11. Staatsbosbeheer en Natuur en Milieufederatie

11.1	We maken ons zorgen over de vele ruimtelijke ontwikkelingen die gepland worden rondom de Emmerdennen en het Noordbargerbos. Dit gaat om: - Diverse doorfietsroutes, gepland en te onderzoeken. De route Borger- Emmen is hiervan een voor ons al jaren een punt van zorg en gesprek, maar helaas blijft het tracé door het bos terugkomen op de kaarten. - Nieuwe rondweg boven Emmen - Diverse bouwlocaties tegen/in de rand van de Emmerdennen - Hoogspanningsstation(s) Tennet

	- Nedersaksenlijn - Windmolen zoekgebied N34 Iedere doorsnijding of aantasting van de Emmerdennen zal echter leiden tot zijn eigen specifieke bedreigingen voor dit unieke stuk natuur en cultuurlandschap. De stapeling van deze ontwikkelingen maakt dat we een zorgelijke cumulatieve verstoring met een aanzienlijk negatieve impact voorzien voor dit unieke bos. Naar de toekomst toe willen we de natuur-, landschappelijke en cultuurhistorische rijkdom van het bos goed, klimaatbestendig en robuust in stand houden voor volgende generaties.
A	De gemeente Emmen onderstreept het belang van het bos, haar ecologische waarde, landschappelijke waarde en belevingswaarde en haar bijdrage aan het woongenot van onze inwoners. Daarom zullen wij bij de uitvoering van deze ontwikkelingen de mogelijke risico's voor de flora en fauna en de leef- en foerageergebieden zoveel mogelijk proberen te mitigeren en rekening houden met de wettelijk vastgelegde beschermingseisen. In de Omgevingsvisie benadrukken we het belang van ons landschap en de natuur in onze gemeente en willen we die versterken en verbinden waar dit kan. Bij ruimtelijke ontwikkelingen in onze natuur en het landschap hebben we daarom rekening te houden met goede landschappelijke inpassing en het beperken van risico's voor de natuur. Voordat het tot een eventuele realisatie komt, moeten diverse onderzoeken in het voortraject plaatsvinden. De door u genoemde thema's worden hierin nadrukkelijk meegenomen. Benodigde maatregelen worden dan ook in beeld gebracht. Voor de Noordelijke Rondweg geldt daarnaast dat er eerst nog onderzoek wordt gedaan naar de noodzaak en haalbaarheid ervan en dat het daarmee nog niet zeker is dat deze er komt. Voor de Nedersaksenlijn geldt dat het onderzoek naar het tracé de komende jaren gaat plaatsvinden in het kader van de MIRT Verkenning Nedersaksenlijn.
B	Het aandachtspunt leidt niet tot aanpassing van de Omgevingsvisie.

11.2	Voor het zoekgebied N34 voor windmolens bij Noordbarge geldt in het bijzonder de zorg ten aanzien van de aantasting van het open karakter van het landschap. Nu de ontwikkelaar in dit gebied dreigt af te haken is onderzoek naar alternatieve locaties waarbij vraag en aanbod van energie meer worden gecombineerd naar ons idee opportuun.
A	De raad heeft op 28 juni 2016 binnen de structuurvisie Emmen, Windenergie de locaties voor windmolens bepaald. Bij het bepalen van deze locaties is voorkomen of beperken van hinder en overlast voor omwonenden leidend geweest. Op basis hiervan is onder ander de locatie N34 aangewezen. Op 25 april 2024 heeft de raad

	besloten de locatie N34 te handhaven en geen invulling te geven aan de locatie Zwartenbergerweg. Van het toevoegen van nieuwe locaties voor windturbines is in dit stadium geen sprake. De spelregels uit de structuurvisie Emmen, Windenergie zijn ongewijzigd en overgenomen in de Omgevingsvisie.
B	De zienswijze leidt niet tot aanpassing van de Omgevingsvisie.

11.3	Daarnaast willen we graag bij de uitvoering van de diverse plannen actief en aan de voorkant betrokken worden. Voor Staatsbosbeheer en andere natuur beherende organisaties zeker gezien het feit dat we meestal naast beheerder van de waarden ook veelal grondeigenaar zijn.
A	Wij zullen Staatsbosbeheer en de Natuur- en milieufederatie vroegtijdig betrekken in de verdere uitwerking van de benoemde voorgenomen ontwikkelingen. Dit geldt ook voor andere ontwikkelingen en ambities van de gemeente die u niet direct heeft benoemd in uw zienswijze, maar die wij wel in de Omgevingsvisie hebben opgenomen, zoals het verbinden van natuurgebieden, het versterken van het landschap en andere relevante zaken.
B	Dit verzoek leidt niet tot aanpassing van de visie.

11.4	Graag bieden wij u een gebiedsbezoek aan om de impact te laten zien en de ontwikkelingen nader te bespreken.
A	In de uitwerking van enkele van de ontwikkelingen die u in uw zienswijze benoemt, zal een gebiedsbezoek met relevante betrokkenen van meerwaarde kunnen zijn. Wij nemen uw aanbod mee in deze processen en zullen met u bekijken hoe en wanneer dit wenselijk is in het proces.
B	Dit aanbod leidt niet tot een wijziging van de visie.

12. Werkgroep Toekomstbestendige A37

12.1	Vraag van de werkgroep: Wordt bovenstaande door aangepaste Omgevingsvisie Emmen opgelost? Met bovenstaande verwijst de indiener naar vragen m.b.t. de verkeersveiligheid (nabijheid van de zonnepanelen tot de weg en verhoogde risico's op/bij ongelukken) en landschappelijke inpassing (aantasting open landschap, risico op graffiti etc.) van de Zonneroute A37. Ook wordt er gerefereerd naar onduidelijkheid binnen het participatieproces van de Zonneroute A37. De indiener stelt dat niet alle vragen werden beantwoord tijdens dat proces.

A	De Omgevingsvisie stelt geen aanpassing voor van de manier waarop de Zonneroute A37 wordt aangelegd. Uitvoering van de Zonneroute is vastgelegd met een Provinciaal Inpassingsplan (PIP). De planologische procedure voor de aanleg van de Zonneroute is dus al afgerond en wordt overgenomen in de Omgevingsvisie. Tijdens het doorlopen proces in het kader van het PIP is meerdere malen met uw werkgroep overleg geweest door de betrokken partijen en heeft participatie plaatsgevonden. Dat proces is afgerond. Uw zienswijze in het kader van de Omgevingsvisie is geen mogelijkheid om het reeds vastgestelde PIP te herzien.
B	De zienswijze leidt niet tot een aanpassing van de Omgevingsvisie.

13. Provincie Drenthe

13.1	De omvangrijke woningbouwambitie buiten bestaand gebied (in buitengebied en nader te bepalen locaties) vraagt om verdere onderbouwing. Wij adviseren expliciet te vermelden dat woningbouw in het buitengebied wordt begrensd door de Provinciale Omgevingsverordening. De twee potentiële uitbreidingen (Emmen en Klazienaveen) liggen in landbouwgebied. Uitbreiding met woningbouw dient geen negatief effect te hebben op de agrarisch functioneren in het landelijk gebied. Bij planvorming dient onderbouwd te zijn dat het geen negatief effect heeft op het functioneren van de agrarische sector.
A	In de gemeente Emmen is sprake van een woningtekort. Daarbovenop komt dat er meer inwoners nodig zijn voor het blijven behouden en goed functioneren van onze voorzieningen. Om in de bestaande wijken en dorpen ook nog wat 'lucht' en groen te behouden, zullen niet alle benodigde woningbouwaantallen in het bestaand stedelijk gebied gebouwd kunnen worden. Daarom zijn uitbreidingen op enkele plaatsen benodigd. Dit kan inderdaad botsen met agrarische belangen en het functioneren daarvan. Bij nadere planvorming zal verder worden onderbouwd wat dit betekent. Daarbij wijzen we de Provincie erop dat de locatie Klazienaveen binnen het stedelijk gebied valt, zoals in de Provinciale Omgevingsverordening is vastgesteld. Daarnaast wijzen wij de Provincie op haar eigen Woonagenda, waarin de Provincie aangeeft dat er 45.000 woningen gebouwd moeten worden in de Provincie Drenthe. De gemeente Emmen geeft hier met 10.000 woningen voor haar deel invulling aan. Dit vraagt om aanzienlijke ruimte en zal niet volledig door inbreiding kunnen worden vormgegeven. De gemeente zal met de Provincie in overleg treden waar het gaat om uitbreidingsplannen.
B	De zienswijze leidt tot de toevoeging van de tekst *"Hierbij geldt dat woningbouw in het buitengebied (en dus bij uitbreiding van het stedelijk gebied) wordt begrensd door de Provinciale Omgevingsverordening. Voor de zoektocht naar nieuwe locaties wordt daarom afstemming gezocht met de Provincie waar het gaat om (uitbreiding naar) het buitengebied'* op blz. 31, punt 1, na de zinnen: *"Het restant van deze woningen is voor*

	een groot deel al in plannen verdeeld. Voor het overige deel van de groeiambitie richting 2040 moeten nog locaties worden gezocht."

13.2	Voor het buitengebied is cultuurhistorie sterk uitgewerkt; voor het centrum zien wij kansen om cultuurhistorie explicieter mee te nemen in de gebiedsspecifieke keuzes. Verlies bij de herstructurering het cultuurhistorisch erfgoed van de naoorlogse (stedenbouwkundige) wederopbouw niet uit het oog.
A	Cultuurhistorie wordt inderdaad niet expliciet genoemd waar het gaat om het centrum van Emmen. De suggestie om dit explicieter te maken wordt overgenomen.
B	Op pagina 55, punt 2, wordt de zin aangepast: 'We zien erop toe dat woningbouwontwikkelingen aansluiten bij de schaal en het karakter van de omgeving, waaronder de stedenbouwkundige principes van de open groene stad, *en hebben daarbij aandacht voor cultuurhistorisch waardevolle gebouwen en structuren'*.

13.3	Het voornemen om een Programma Bedrijventerreinen op te stellen is positief en helpt bij gezamenlijke programmering en afstemming. Wij adviseren om bij nieuwe terreinen expliciet te werken met een beeldkwaliteitsplan, gericht op landschappelijke inpassing, energie, mobiliteit en klimaatadaptatie.
A	Beeldkwaliteit is onderdeel van het proces om te komen tot nieuwe bedrijventerreinen en tevens van belang voor de bestaande bedrijventerreinen. Aandacht hiervoor sluit aan op ons beleidsmatige standpunt uit de Omgevingsvisie ten aanzien van het snelwegpanorama A37 en de kwaliteit van stads- en dorpsranden. Klimaatadaptatie, energie en mobiliteit zijn inhoudelijke aspecten die tevens worden betrokken bij de zoektocht naar nieuwe bedrijventerreinen.
B	De opmerking leidt niet tot aanpassing van de Omgevingsvisie.

13.4	Emmen vervult een formele positie in het Europese TEN-T netwerk, als urban node op de corridor A37 – Coevorden – Nordhorn – Rheine. Deze status brengt verplichtingen én kansen met zich mee: • duurzame stedelijke logistiek, • integratie van energievoorzieningen voor zwaar vervoer, • multimodale bereikbaarheid, • zero-emissie stadslogistiek, • en afstemming met Europese corridor.

	Wij adviseren deze formele positie expliciet op te nemen en strategisch te benutten. De visie mist een expliciete koers op goederenstromen, spoorlogistiek (incl. Euroterminal Coevorden), multimodaliteit en zero-emissie logistiek. Wij moedigen aan een integrale logistieke strategie te formuleren.
A	Naast de Omgevingsvisie is een Mobiliteitsvisie 2040 opgesteld en deze is vastgesteld door onze raad op 28 mei 2026. De Mobiliteitsvisie 2040 zet in op multimodale bereikbaarheid, het bevorderen van het gebruik van schone voertuigen en op slimme, schone en efficiënte logistiek. Met slimme hubs, spoorverbindingen en samenwerking met ondernemers en netbeheerders wordt Emmen toekomstbestendig gemaakt als logistiek knooppunt.
B	De opmerking geeft geen aanleiding tot aanpassing van de Omgevingsvisie.

13.5	De mobiliteitsopgave vraagt om koppeling met de energie-infrastructuur. Elektrisch vervoer, deelmobiliteit, logistiek en emissievrij vervoer leggen een groeiende druk op het elektriciteitsnet. Wij adviseren om mobiliteit expliciet te verbinden aan de energieparagraaf. Hubs worden steeds vaker knooppunten waar vervoer, laadinfrastructuur, energieopslag en deelmobiliteit samenkomen. Het verkennen van multifunctionele hubs versterkt de bereikbaarheid en duurzaamheid. Wij adviseren dit als ontwikkelingsprincipe op te nemen.
A	Dit onderwerp komt aan de orde in de Mobiliteitsvisie. De mobiliteitsvisie 2040 zet in op het versterken van bestaande mobiliteitsnetwerken en deze slim te verknopen. Duurzame mobiliteitsketens worden versterkt met mobiliteitshubs. Voor het efficiënter en duurzamer organiseren van goederenstromen wordt ingezet op het verbeteren van regionale samenwerking.
B	De opmerking geeft geen aanleiding tot aanpassing van de visie.

13.6	Bereikbaarheid en betaalbaarheid zijn randvoorwaarden voor leefbaarheid. Wij moedigen aan om mobiliteit expliciet te koppelen aan sociale doelstellingen.
A	De Omgevingsvisie gaat op blz. 23 in op het belang van een goede bereikbaarheid van de basisvoorzieningen. We werken aan een sterk mobiliteitsnetwerk dat bijdraagt aan een aantrekkelijk woonklimaat. In de Mobiliteitsvisie 2040 is dit verder uitgewerkt. Vanuit vijf dimensies op brede welvaart bekeken zet de Mobiliteitsvisie in op onder andere betaalbare mobiliteit via deelconcepten en OV-hubs, op een leefbare omgeving met ruimte voor fietsers en voetgangers, en op toegankelijkheid voor iedereen. Zo wordt mobiliteit duurzaam én sociaal.
B	De opmerking geeft geen aanleiding tot aanpassing van de Omgevingsvisie.

13.7	Wij denken graag mee bij de actualisatie van de hoogbouwvisie, onder andere vanuit landschappelijke en cultuurhistorische belangen.
A	Als de hoogbouwvisie wordt geactualiseerd, zal de Provincie worden betrokken in het proces.
B	Het verzoek leidt niet tot aanpassing van de visie.

13.8	Naast openheid en doorzichten is de verkavelingsstructuur een essentieel kenmerk van de Drentse identiteit. Wij adviseren dit op te nemen. Benoem ook de specifieke kenmerken van het esdorpenlandschap explicieter in de gebiedsgerichte uitwerking. We missen de term Basiskwaliteit Natuur. Verder vragen we aandacht voor de NNN, dit is meer dan het realiseren van ecologische verbindingszones. Het centrum van Westenesch wordt genoemd als voorbeeld van een esdorp, maar de formele status als beschermd dorpsgezicht (sinds 1991) ontbreekt.
A	Het punt ten aanzien van verkavelingsstructuren als kenmerk van de Drentse identiteit wordt gedeeld. De tekst hierover wordt aangevuld. De specifieke kenmerken van het esdorpenlandschap worden naar onze mening voldoende benoemd in de gebiedsgerichte uitwerking voor het Buitengebied, onder de gebiedsspecifieke keuzes voor het esdorpenlandschap (blz. 82). Ten aanzien van de NNN en de term Basiskwaliteit Natuur worden de betreffende teksten aangevuld, zodat ook het belang van de realisatie van de NNN op zichzelf en het Programma Natuur beter naar voren komen. Op blz. 24, onder Cultuur en cultuurhistorie staat: *"Denk aan onze kenmerkende landschappen, de Hondsrug en karakteristieke dorpen, waaronder bijvoorbeeld de beschermde dorpsgezichten van Westenesch, het Westerse Bos en Oosterse Bos"*. Op blz. 82, punt 1 staat: *"In het bijzonder hebben we aandacht voor een zorgvuldige omgang met beschermde en waardevolle dorpsgezichten van de esdorpen Westenesch, Zuidbarge, Noordbarge en Weerdinge"*. Daarmee wordt de beschermde status van Westenesch al voldoende erkend.
B	Punt 16, blz. 38 is aangepast: *"Openheid, doorzichten **en verkavelingsstructuren** zijn typerend voor de landelijke gebieden."* Punt 35, blz. 46 is aangepast: • *"We leveren hiermee een bijdrage aan biodiversiteit, bovengrondse CO2-opslag en de provinciale doelen met betrekking tot nieuwe- en bestaande natuur (NNN, Basiskwaliteit Natuur), bijvoorbeeld op het gebied van bosontwikkeling en vogelhabitats*.

	• *"Met het realiseren van het Natuurnetwerk Nederland (NNN) en de ecologische verbindingszones door de provincie, verknopen we verschillende natuurgebieden in en om onze gemeente met elkaar."*

13.9	Bij ruimtelijke ontwikkeling in natuur- en recreatiegebieden is ecologische draagkracht bepalend. Wij adviseren dit onderdeel aan te scherpen.
A	De zienswijze wordt gedeeld. De tekstuele aanvulling wordt opgenomen in de gebiedsuitwerking voor het buitengebied.
B	Punt 9, blz. 81 is aangevuld: *"We hebben er oog voor dat initiatieven voldoende aansluiten bij het karakter en de opbouw van het landschap en het bestaand grondgebruik in de omgeving. Bij ruimtelijke ontwikkeling in natuur- en recreatiegebieden is ecologische draagkracht bepalend."*

13.10	Wij merken op dat in de visie klein wind, groen gas, mestvergisting en zonthermie ontbreken. Deze kunnen, mits zorgvuldig ingepast, onderdeel zijn van de opgave in landelijk gebied. De zin dat de gemeente "in gesprek is met de provincie Drenthe" over de opgave na 2030 is te algemeen. Wij adviseren duidelijk te verwijzen naar: • het regionale energievisietraject waarin provincie en Emmen samenwerken; • de provinciale energievisie, die aangeeft dat ook na 2030 een opgave blijft bestaan. Nu het project N34- wind recent is stilgevallen, is heroverweging noodzakelijk in relatie tot landschap, cultuurhistorie en bewoners.
A	Er is nog geen exacte opgave bekend voor de periode na 2030. Dat maakte dat het niet mogelijk was om in de Omgevingsvisie op dit moment op deze punten aan te scherpen. Op welke wijze dit plaatsvindt moet nog blijken uit de gesprekken die plaatsvinden en kan op een later moment worden toegevoegd aan de Omgevingsvisie. Er kan hierbij wel worden verwezen naar het regionale energievisietraject dat loopt.
B	Aanpassing tekst bij punt 27, blz. 42: *Voor de opgave na 2030 zijn we als gemeente in gesprek met de Provincie Drenthe in het kader van de regionale energievisie*.

13.11	Wij adviseren om in Bijlage 2 ook de Provinciale Omgevingsverordening op te nemen, aangezien deze richtinggevend en juridisch bindend is.

A	Bijlage 2 vormt een overzicht van het vigerend beleid. Het is een terechte constatering dat de Provinciale Omgevingsverordening ontbreekt in het overzicht bij Provinciaal beleid.
B	In Bijlage 2, blz. 99, wordt onder het kopje 'Provinciaal Beleid' toegevoegd: *Omgevingsverordening Provincie Drenthe*

14. Wildlands

14.1	Wildlands vraagt de gemeente Emmen om in de Ontwerp-Omgevingsvisie Emmen 2040 expliciet hun rol als beheerder en beschermer van natuurerfgoed te erkennen, naast hun huidige typering als toeristische trekker en topattractie. Wildlands stelt voor om in paragraaf 3 (Emmen Centrum) en/of op Visiekaart 3.5 de typering van Wildlands te verbreden met deze toevoeging: *"WILDLANDS Adventure Zoo Emmen vervult naast haar rol als topattractie en toeristische trekker ook een belangrijke functie als beheerder en beschermer van natuurerfgoed. WILDLANDS draagt actief bij aan biodiversiteit, educatie, duurzaam waterbeheer, circulaire bedrijfsvoering en ecologische kwaliteit binnen het centrumgebied."*
A	Wij waarderen uw inzet voor een verantwoord natuurbeheer binnen het waterbeschermingsgebied, met zorg voor bodem, water en biodiversiteitsherstel. Wij verkennen graag met u en andere partijen wat de mogelijkheden zijn, ook 'buiten de hekken' van Wildlands. Om die reden wordt uw tekstvoorstel in de Omgevingsvisie overgenomen.
B	De zienswijze leidt tot het overnemen van het tekstvoorstel '*WILDLANDS Adventure Zoo Emmen vervult naast haar rol als topattractie en toeristische trekker ook een belangrijke functie als beheerder en beschermer van natuurerfgoed. WILDLANDS draagt actief bij aan biodiversiteit, educatie, duurzaam waterbeheer, circulaire bedrijfsvoering en ecologische kwaliteit binnen het centrumgebied.'* op pagina 56, aan het einde van punt 6.

15. EOP Dorpsraad Erica

15.1	In Erica is een tekort aan woningen, met name voor starters, 1 en 2 persoonshuishoudens en senioren. Hoe wordt dit tekort straks opgelost in Erica en hoe moeten we dit bezien in de grote opgave van 6.000 woningen die toegevoegd gaan worden in de gemeente?
A	In de hele gemeente is er op dit moment sprake van een woningtekort. Vandaar dat de woningbouwopgave expliciete aandacht krijgt in de Omgevingsvisie. Tot 2040 zullen er 10.000 woningen verspreid over de gemeente worden gerealiseerd. Hierbij is er in alle dorpen ruimte om woningen toe te voegen. Waar- en welke woningen

	zullen worden toegevoegd, zal worden uitgewerkt in het nog op te stellen Volkshuisvestingsprogramma. Ook voor Erica zal hierbij worden geïnventariseerd wat het gewenste woningbouwprogramma voor de komende jaren is. Hierbij zal er nadrukkelijk aandacht zijn voor woningen voor starters, senioren en 1- en 2 persoonshuishoudens. Tijdens dit proces zal er worden gesproken met de EOP.
B	De suggestie leidt niet tot aanpassing van de Omgevingsvisie.

15.2	Erica verzoekt om te worden aangemerkt als 'Kerndorp', net als Klazienaveen, Emmer-Compascuum, Nieuw-Amsterdam en Schoonebeek. Erica heeft vergelijkbare hoeveelheden inwoners met Nieuw-Amsterdam en Schoonebeek en beschikt over een divers aanbod van voorzieningen.
A	Bij het bepalen van de keuze voor kerndorpen (grotere dorpen met een breed aanbod van voorzieningen) is met name het aspect 'lokaal verzorgingsgebied' bepalend geweest. De vier dorpen Klazienaveen, Emmer-Compascuum, Nieuw-Amsterdam en Schoonebeek hebben alle vier qua voorzieningen en bedrijven een verzorgingsgebied dat breder is dan alleen het eigen dorp. Dus de voorzieningen en bedrijven in die dorpen, worden ook ruim gebruikt door omliggende dorpen. Qua voorzieningenniveau en inwonertal is Erica vergelijkbaar met een deel van de 'grote dorpen', maar de voorzieningen in Erica bedienen vooral het eigen dorp. Een dorp als Schoonebeek heeft dus wellicht zelfs minder voorzieningen en minder inwoners dan Erica, maar de voorzieningen die er zijn, zijn ook van belang voor omliggende dorpen zoals Nieuw-Schoonebeek. Daarom is het extra van belang om de bestaande voorzieningen daar te versterken. Dat maakt dat de keuze is gemaakt om Schoonebeek mee te nemen in de kerndorpen. Voor Erica geldt dat er op korte afstand meerdere grotere voorzieningenkernen dichtbij zijn, zoals Nieuw-Amsterdam, Klazienaveen als ook wijken van Emmen. Daardoor is het verzorgingsgebied van de voorzieningen in Erica kleiner. De gemeente zal zich voor alle dorpen blijven inzetten op het behoud van zoveel mogelijk bestaande voorzieningen, met de nadruk op de genoemde basisvoorzieningen. Ook zet de gemeente zich in alle dorpen in om het bestaande woningtekort en de lokale woonbehoefte in te vullen.
B	Het verzoek leidt niet tot een aanpassing van de Omgevingsvisie.

15.3	De visiekaart bij figuur 16 heeft een andere legenda dan wordt beschreven op blz. 51.
A	De Visiekaart weergegeven in figuur 16 heeft een legenda die doorloopt op pagina 51. Dus de legenda op pagina 50 en 51 horen allebei bij de visiekaart zoals weergegeven bij figuur 16. Deze legenda is opgebouwd uit de drie kernambities. Bij de kernambities staan elke keer een losse kaartlaag opgenomen met de daarbij

	behorende legenda. Op deze kaartlaag zijn de keuzes van de kernambities apart weergegeven. In figuur 16 zijn de drie kaartlagen samengevoegd tot een totale visiekaart, en daarvoor bestaat de legenda dus uit drie delen (die de drie kernambities weerspiegelen).
B	De opmerking leidt niet tot een aanpassing van de visie.

15.4	De Dorpsraad Erica verzoekt om een gebiedsgericht Omgevingsprogramma op te stellen voor het dorp. Erica wil actief meedenken en meewerken aan gemeentelijke doelstellingen en kernambities zoals in de Omgevingsvisie zijn genoemd.
A	Er moet nog worden bepaald hoe de uitwerking van de Omgevingsvisie er voor de diverse dorpen en wijken in onze gemeente uit gaat zien. Het opstellen van gebiedsgerichte programma's is daarbij een van de mogelijkheden. Maar de manier waarop dit gaat plaatsvinden is nog niet bepaald, en zal misschien ook wel maatwerk zijn. De gemeente gaat hier begin volgend jaar, na vaststelling van de Omgevingsvisie, met de EOP's over in gesprek. De gemeente zal niet voor alle dorpen en wijken tegelijk een gebiedsgerichte uitwerking kunnen maken. En zoals eerder genoemd, zullen sommige onderwerpen een aparte uitwerking krijgen voor de wijken en dorpen, zoals woningbouw in het Volkshuisvestingsprogramma. Op dit moment kan daarom nog niet worden gezegd of er een gebiedsgericht Omgevingsprogramma opgesteld gaat worden voor Erica.
B	De suggestie leidt niet tot een aanpassing van de Omgevingsvisie, maar wordt overwogen in het vervolgproces.

Overzicht Wijzigingen t.o.v. Ontwerp-Omgevingsvisie

De onderstaande tabellen tonen per pagina de wijzigingen die in de definitieve Omgevingsvisie zijn aangebracht naar aanleiding van de zienswijzen of ambtshalve (n.a.v. het Plan-mer).

Aanpassingen naar aanleiding van Zienswijzen		
Pag.	**Reden**	**Wijziging**
18	**Zienswijze 9.1**	Paragraaf 2.1 wordt onder het kopje 'van esdorp tot wederopbouwwijk' aangevuld met: *"De landbouw in Emmen kent een lange geschiedenis, van het esdorpenlandschap en veenontginningen tot de mechanisatie en schaalvergroting in de 20e eeuw."*
20	**Zienswijze 9.1**	*Paragraaf 2.2 'Gemeente Emmen anno **2026**' wordt aangevuld met: "Tegenwoordig is landbouw een belangrijke economische pijler met circa 19.000 hectare cultuurgrond, vooral akkerbouw en melkveehouderij. Maatschappelijk draagt de sector bij aan werkgelegenheid, natuurbeheer en het behoud van het karakteristieke landschap, maar staat ook voor uitdagingen zoals verduurzaming en multifunctioneel gebruik van het buitengebied.".*
31	**Zienswijze 13.1**	Toevoeging bij punt 1: *"Hierbij geldt dat woningbouw in het buitengebied (en dus bij uitbreiding van het stedelijk gebied) wordt begrensd door de Provinciale Omgevingsverordening. Voor de zoektocht naar nieuwe locaties wordt daarom afstemming gezocht met de Provincie waar het gaat om (uitbreiding naar) het buitengebied'*
32	**Zienswijze 7.3**	Zin aangepast bij punt 5: *'We vinden het belangrijk dat ontmoetingsplekken laagdrempelig zijn voor alle inwoners, ongeacht leeftijd of achtergrond **en de omgeving rond de ontmoetingsplekken rookvrij is.'***
33	**Zienswijze 7.3**	Zin aangepast bij punt 6: *'Vanuit onze gemeentelijke taak op het gebied van huisvesting van scholen zetten we in op een breed onderwijsaanbod, op goed bereikbare en toegankelijke locaties, en in toekomstbestendige gebouwen en bijbehorende schoolomgeving **die rookvrij is**.'*
38	**Zienswijze 13.8**	Bij punt 16 aangepast: *"Openheid, doorzichten **en verkavelingsstructuren** zijn typerend voor de landelijke gebieden."*
39	**Zienswijze 7.3**	Zin toegevoegd bij punt 18: *De zorgsector is bezig met rookvrije zorg en rookvrije omgeving. Daar waar de instellingen in hun omgeving te maken hebben met gemeentegrond faciliteren we als gemeente dat deze rookvrij gemaakt wordt.*
41	**Zienswijze 3.1**	Bij punt 25, eerste zin gewijzigd: *"In samenwerking met de landbouwsector zetten we in op een toekomstbestendig buitengebied waar gezonde verdienmodellen voor agrariërs in balans zijn met een zorgvuldige omgang met de natuur, het klimaat, het landschap, **milieu en***

		***gezondheid**, het aanwezige bodem- en watersysteem en overige gebruiksfuncties”*.
41	**Zienswijze 9.3/ 9.5**	Punt 25, zin *“Het uitgangspunt voor agrarische activiteiten is: extensief waar dat moet en/of kansen biedt, productief waar dat kan.”* gewijzigd in *“Het uitgangspunt voor agrarische activiteiten is: Productief waar dat kan, op een andere wijze waar dat moet en/of kansen biedt. Initiatieven vanuit de sector en beleidsvorming vanuit rijk en provincie spelen hierin een belangrijke rol.”*
42	**Zienswijze 9.3**	Punt 25, zin *“faciliteren we extensivering en bieden we ruimte voor verwevenheid met natuur, landelijk (erf)wonen en recreatie & toerisme”* gewijzigd in *“bieden we ruimte voor verwevenheid met natuur, landelijk (erf)wonen en recreatie & toerisme”*.
42	**Zienswijze 9.3**	*Punt 25, zin “Op de Hondsrug is er ook sprake van mogelijkheden voor extensivering: het recreatief aantrekkelijke kleinschalige esdorpenlandschap en de nabije aanwezigheid van de stad zorgen voor aanvullende kansen en verdienmodellen voor boeren.”* gewijzigd in *“Op de Hondsrug bieden het recreatief aantrekkelijke kleinschalige esdorpenlandschap en de nabije aanwezigheid van de stad aanvullende kansen en verdienmodellen voor boeren.”*
42	**Zienswijze 9.4**	Punt 25, zin aangevuld: *“Grondgebondenheid van de melkveehouderij en kringlooplandbouw, onder andere door samenwerking tussen akkerbouw en veehouderij **en door samenwerking tussen land- en glastuinbouw,** zijn hierbij van belang.”*
42	**Zienswijze 9.7**	Punt 26, zin aangevuld: *“We zetten in op behoud van de glastuinbouw door ruimte te bieden aan intensivering, **revitalisering** en clustering.”*
42	**Zienswijze 9.8**	Punt 27, zin aangepast: “*We stimuleren opwekking van zonne-energie via zon-op-dak binnen reeds bebouwd gebied. ~~waaronder de minder toekomstbestendige delen van de glastuinbouwgebieden.”~~*
42	**Zienswijze 13.10**	Aanpassing tekst bij punt 27: Voor de opgave na 2030 zijn we als gemeente in gesprek met de Provincie Drenthe **in het kader van de regionale energievisie.**
44	**Zienswijze 9.9/9.12**	Aanpassing legenda visiekaart: *Verkennen nieuwe ecologische verbindingen **(indicatief).***
47	**Zienswijze 13.8**	Wijziging bij punt 36: *“We leveren hiermee een bijdrage aan biodiversiteit, bovengrondse CO2-opslag en de provinciale doelen met betrekking tot nieuwe- en bestaande natuur (**NNN, Basiskwaliteit Natuur)**, bijvoorbeeld op het gebied van bosontwikkeling en vogelhabitats.* *“Met het realiseren van **het Natuurnetwerk Nederland (NNN) en** de ecologische verbindingszones **door de provincie**, verknopen we verschillende natuurgebieden in en om onze gemeente met elkaar.”*

48	**Zienswijze 9.11**	Punt 39, toevoeging aan de zin: "*Daarbij zien we in de nabijheid van de dorpen en in bepaalde landschappen meer ruimte voor herbestemming van VAB's voor (erf)wonen en de toevoeging van wooneenheden op basis van het **"Ruimte voor Ruimte"** beleid."*
50	**Zienswijze 9.9**	Wijziging op visiekaart: twee indicaties voor het verkennen van nieuwe ecologische verbindingen zijn van de visiekaart verwijderd om zo volledig aan te sluiten op provinciaal beleid. Het betreft de verbinding tussen het Bargerveen en het Oostersebos en de verbinding langs het Dommerskanaal.
51	**Zienswijze 9.9/9.12**	Aanpassing legenda visiekaart: *Verkennen nieuwe ecologische verbindingen **(indicatief)**.*
55	**Zienswijze 13.2**	Zin aangepast bij punt 2: ***"**We zien erop toe dat woningbouwontwikkelingen aansluiten bij de schaal en het karakter van de omgeving, waaronder de stedenbouwkundige principes van de open groene stad, **en hebben daarbij aandacht voor cultuurhistorisch waardevolle gebouwen en structuren."***
56	**Zienswijze 14.1**	Tekst toegevoegd aan het einde van punt 6**: "***WILDLANDS Adventure Zoo Emmen vervult naast haar rol als topattractie en toeristische trekker ook een belangrijke functie als beheerder en beschermer van natuurerfgoed. WILDLANDS draagt actief bij aan biodiversiteit, educatie, duurzaam waterbeheer, circulaire bedrijfsvoering en ecologische kwaliteit binnen het centrumgebied."*
61	**Zienswijze 4.1**	*Zin toegevoegd onder kenschets*: *"Ook Barger-Oosterveld, Noordbarge en Zuidbarge zijn formeel wijken van Emmen, maar worden in de Omgevingsvisie vanwege hun ontstaansgeschiedenis en opbouw meegenomen als dorpen."*
71	**Zienswijze 6.5**	Zin aangepast bij punt 10: *"Hierbij gaat het voor kerndorpen om hoogwaardig openbaar vervoer, **waarbij het dorp Nieuw-Amsterdam al verbonden is via het spoor met een eigen station**. Voor de kleinere dorpen willen we ook alternatieven zoals vraaggestuurd vervoer verkennen."*
78	**Zienswijze 9.9**	Toelichting in de visuele weergave van de gebiedsgerichte uitwerking Buitengebied is aangepast bij het punt: *"We **zoeken de mogelijkheden van nieuwe kleinschalige (agrarische) ecologische verbindingen**, in zones tussen de verschillende natuurgebieden…"*
80	**Zienswijze 3.1/ Zienswijze 9.13 en ambtshalve n.a.v. Plan-mer**	Aanpassing en toevoeging punt 4: "*Samen verkennen we mogelijkheden voor innovatie en meer duurzame en klimaatrobuuste vormen van landbouw, waarbij **agrarische productie** en/of verdienmodellen in balans zijn met de draagkracht van het bodem- en watersysteem, natuur, het landschap, **milieu en gezondheid** en cultuurhistorische kwaliteiten. **We hebben aandacht voor wettelijke eisen ten aanzien van brandveiligheid***

		en dierenwelzijn die van invloed kunnen zijn op de ruimtelijke ontwikkeling van veehouderijen."
80	**Zienswijze 9.11**	*Aanpassing bij punt 6: "… bijvoorbeeld door transformatie van vrijkomende agrarische bebouwing (VAB), het bouwen van woningen in de vorm van* ***"Ruimte voor Ruimte"*** *en het bebouwen van bepaalde plekken binnen dorpslinten."*
81	**Zienswijze 9.11**	Laatste zin van punt 7 is aangevuld: *"Dergelijke initiatieven beoordelen we op basis van ~~te actualiseren~~ "VAB-beleid" en het "Ruimte voor Ruimte" beleid* ***uit de Provinciale Omgevingsverordening Drenthe, aangevuld met het gemeentelijke beleidskader Ruimte voor Ruimte."***
81	**Zienswijze 13.9**	Punt 9 is aangevuld: *"We hebben er oog voor dat initiatieven voldoende aansluiten bij het karakter en de opbouw van het landschap en het bestaand grondgebruik in de omgeving.* ***Bij ruimtelijke ontwikkeling in natuur- en recreatiegebieden is ecologische draagkracht bepalend."***
83	**Zienswijze 9.12**	Toegevoegd bij punt 4: "*We willen als gemeente een rol spelen in het gebiedsproces omtrent de Noordbargeres, om zo keuzes voor het gebied integraal met elkaar (o.a. WMD, betrokken bedrijven, LTO en de provincie) uit te werken en af te stemmen."*
84	**Zienswijze 9.16**	Punt 4: zin "…denken we mee bij gewenste transities naar extensievere vormen van landbouw" is gewijzigd naar "…denken we mee bij gewenste transities naar **andere vormen** van landbouw" … "*Ook zien we in het kader van vrijkomende agrarische bebouwing (VAB) en* ***"Ruimte voor Ruimte"*** *mogelijkheden …"*
99	**Zienswijze 13.11**	In Bijlage 2 is onder het kopje 'Provinciaal Beleid' toegevoegd: "Omgevingsverordening Provincie Drenthe" "Ontwerp Omgevingsvisie provincie Drenthe (2026)" en "Programma Toekomstgericht Landelijk Gebied Drenthe (2026)"

Ambtshalve aanpassingen n.a.v. Plan-mer		
Pag.	**Reden**	**Wijziging**
9	**Ambtshalve n.a.v. Plan-mer**	Een toevoeging aan de tekst over het doorlopen proces bij de zinnen: *"Dit deden we op basis van een ruimtelijke verkenning van beleid en de opgaven* ***en is er een analyse van het water- en bodemsysteem uitgevoerd. Deze analyse bood inzicht in de geschiktheid van het water- en bodemsysteem in onze gemeente voor diverse functies zoals wonen of landbouw. De uitkomsten van de analyse zijn later als onderlegger gebruikt voor het samenstellen van 3 integrale toekomstscenario's en de uiteindelijke visiekaart. De 3 integrale toekomstscenario's zijn in deze fase gebruikt om gesprekken te voeren met de politiek en samenleving.*** *Deze scenario's brachten verschillende toekomsten in*

		*beeld en hielpen ons om keuzes, consequenties en (omgevings)effecten inzichtelijk te maken**.”***
10	**Ambtshalve n.a.v. Plan-mer**	Enkele toevoegingen onder ‘milieu- en omgevingseffecten in beeld’: *“Deze ontwikkelingen kunnen belangrijke gevolgen hebben voor de kwaliteit van de leefomgeving**. Voor besluitvorming over toekomstige ontwikkelingen is het belangrijk dat we inzicht hebben in mogelijke kansen en risico's.”**... ***“We hebben ervoor gekozen om gedurende het proces van het opstellen van de Omgevingsvisie al een plan-MER uit te voeren.** Het gelijktijdig opstellen van het **plan-MER** helpt om ambities te toetsen en de haalbaarheid, kansen en risico’s inzichtelijk te maken. Op deze manier konden keuzes en ambities uit de Hoofdlijnennotitie al beoordeeld worden op hun effecten en is de uiteindelijke Omgevingsvisie op onderdelen aangescherpt om ongewenste effecten op het milieu en de omgeving van de gemeente Emmen te dempen. **Een ander deel van de geconstateerde effecten wordt straks in verdere uitwerking van de Omgevingsvisie in omgevingsprogramma’s of bij uitvoering in projecten meegenomen.”***
14	**Ambtshalve n.a.v. Plan-mer**	Toegevoegd aan de bijlagen: *De bijlagen van dit document bestaan uit de Nota van Participatie (bijlage 1), een overzicht van vigerend beleid (bijlage 2), een begrippenlijst (bijlage 3), de Plan-MER (bijlage 4)* ***en de analyse water- en bodem sturend (bijlage 5).***
31	**Ambtshalve n.a.v. Plan-mer**	Toevoeging bij punt 1: *We zijn ons ervan bewust dat woningbouw effecten met zich meebrengt op het gebied van milieu en natuur, bijvoorbeeld als het gaat om verstoring van natuurlijke kwaliteiten en uitstoot van broeikasgassen. In de nadere ontwikkeling van woningbouwplannen gaat onze aandacht nadrukkelijk uit naar mogelijke negatieve effecten en verkennen we gebiedsgericht maatregelen om deze te beperken of voorkomen.*
40	**Ambtshalve n.a.v. Plan-mer**	Bij punt 20 toegevoegd na: De ontwikkeling van de Nedersaksenlijn biedt volop kansen om de lokale mobiliteitstransitie een impuls te geven. “*We zijn ons daarbij bewust van de potentiële risico's die de ontwikkeling met zich mee kan brengen voor de natuur, biodiversiteit en leefomgeving langs het tracé. Het beperken van eventuele nadelige effecten vormt essentieel onderdeel van de planvorming.”*
41	**Ambtshalve n.a.v. Plan-mer**	Bij punt 21 toegevoegd: “*Op de langere termijn* ***verkennen*** *we de mogelijkheden voor het aanleggen van een noordelijke Rondweg om doorgaand autoverkeer om het centrum van Emmen heen te leiden. Hierbij zal zowel nut en noodzaak, de haalbaarheid als de mogelijke ruimtelijke*

		inpassing moeten worden verkend. ***Daarbij houden we nadrukkelijk rekening met eventuele risico's van de mogelijke aanleg en het gebruik van de rondweg (toename van verkeer). Het beperken van barrièrewerking, het beperken van hinder en emissies en een zorgvuldige inpassing in het water-, bodem-, natuur- en landschapsysteem vormen belangrijke aandachtspunten binnen deze verkenning.”***
42	**Ambtshalve n.a.v. Plan-mer**	Punt 25, toegevoegd*: We zijn ons bewust van mogelijke risico's die deze vorm van landbouw met zich meebrengt voor de balans in het grondwatersysteem (zoals mogelijke effecten van verdroging of vernatting) en op het gebied van milieudruk. Dergelijke risico's kunnen we actief ondervangen door in de nadere uitwerking van de visie op het landelijk gebied in afstemming met Provincie Drenthe stevig in te zetten op duurzaam waterbeheer, emissiereductie, versterking van bodemkwaliteit en biodiversiteit, een zorgvuldige landschappelijke inpassing.*
45	**Ambtshalve n.a.v. Plan-mer**	Toevoeging bij punt 31: *“Op deze manier kunnen we ook in de toekomst, ondanks een veranderend en soms grillig klimaat, blijven leven, wonen en werken in een veilige en gezonde omgeving met een gezonde bodem en voldoende schoon water.* ***Bij het samenstellen van de ruimtelijke keuzes in deze visie is rekening gehouden met het bestaande water- en bodemsysteem dankzij een globale analyse van onze bodemsamenstelling en watersysteem (zie bijlage 5). Desondanks is de bodemsamenstelling in onze gemeente grillig en kan de samenstelling op korte afstand van elkaar wisselend zijn. Bij uitvoering van deze visie in projecten, zoals woningbouw, zal daarom soms aanvullend onderzoek nodig zijn. Ook het MER geeft aan dat dit van belang is. Niet alleen bij uitbreiding, maar ook bij inbreiding moet worden gekeken naar de ondergrond en moet er ruimte voor waterberging en infiltratie worden gezocht.*** *Er ligt daarnaast een uitdaging in de afvoer van stedelijk water en het creëren van voldoende bergingscapaciteit in onze beekdalen en het watersysteem van kanalen en wijken in de veengebieden.”*
45/46	**Ambtshalve n.a.v. Plan-mer**	Bij punt 31, tekst verwijderd en deels verplaatst naar nieuw punt dat is toegevoegd, punt 35. *In het zuidoosten van de gemeente bevindt zich het Natura2000-gebied Bargerveen, dat als onderdeel van het Bourtanger Moor - Bargerveen, behoort tot één van de grootste hoogveengebieden in Noordwest-Europa. Samen met de Provincie Drenthe, het Waterschap Vechtstromen en Duitse organisaties zetten we ons als gemeente in voor het beschermen, herstellen en versterken van de natuurwaarden in dit gebied. In het bijzonder speelt in het Bargerveen een opgave op het gebied van*

		waterhuishouding: doordat het water in het gebied weglekt naar de lager gelegen omgeving, wordt de ontwikkeling van hoogveen bedreigd. Vanaf 2014 zijn daarom door de provincie stapsgewijs buffergebieden rondom het Bargerveen aangelegd. Ook het MER vraagt hier in de Passende beoordeling om aandacht voor. We houden er rekening mee dat er in de toekomst mogelijk nog aanvullende buffergebieden rondom het Bargerveen nodig zijn. Ontwikkelingen in beleid en regelgeving op rijks- en provinciaal niveau volgen we nauw."
56	**Ambtshalve n.a.v. Plan-mer**	Toegevoegd bij punt 3: "*We houden er nadrukkelijk rekening mee dat de ontwikkeling ter plaatse van het nieuwe tracé gepaard kan gaan met risico's voor de natuur, biodiversiteit en leefomgeving (zoals hinder en milieudruk). Daarom kiezen we bij de verdere planvorming voor een integrale aanpak en gericht nader onderzoek naar de impact op ecologische verbindingen, het beperken van hinder en emissies en aansluiting biodiversiteit en het landschap langs het (nieuwe deel van het) spoortracé. Hierbij kijken we specifiek naar de stapeling van initiatieven (naast de Nedersaksenlijn ook de verkenning naar een mogelijke noordelijke rondweg en de doorfietsroute Emmen - Borger) in de verbindingszone van de Emmerdennen en het Valtherbos. We zetten ons er voor in om de totale impact in dit gebied zo veel mogelijk te beperken en gericht te compenseren."*
73	**Ambtshalve n.a.v. Plan-mer**	Aanpassing bij punt 1: *"Voor het behoud van een veerkrachtige en duurzame economie hebben bedrijven in onze gemeente ruimte nodig om te kunnen ondernemen. We bieden deze benodigde ruimte* ***in eerste instantie*** *door onze bestaande bedrijventerreinen toekomstbestendig te maken door middel van herstructurering en inbreiding****. We benutten de kansen die verdichting van bestaande bedrijventerreinen met zich meebrengen, zoals het terugdringen van leegstand, het efficiënter benutten van bestaande ruimte en het verbeteren van omgevingsveiligheid. Tegelijkertijd bieden we ook*** *op enkele plekken binnen de gemeentegrenzen extra ruimte voor bedrijvigheid* ~~***te bieden.***~~ *We faciliteren vestiging van bedrijven die bijdragen aan onze krachtsectoren groene chemie en circulaire maakindustrie en lokale ketens versterken. Ook vinden we het belangrijk dat bedrijven een maatschappelijke meerwaarde leveren en* ***zetten we in op een toename van werkgelegenheid. Tot slot houden we ten alle tijden rekening met mogelijke milieueffecten die extra bedrijvigheid met zich meebrengt, bijvoorbeeld op het gebied van verkeer, milieuhinder en water- en bodemkwaliteit. Binnen het programma bedrijventerreinen en het programma glastuinbouw worden dergelijke effecten integraal meegenomen en***

		werken we onze inzet om te komen tot toekomstbestendige werklocaties nader uit."
74	**Ambtshalve n.a.v. Planmer**	Punt 4: "***Het benutten van extra ruimte voor bedrijvigheid op bestaande bedrijventerrein in de vorm van verdichting kan leiden tot een toename van verharding en daarmee samenhangend een afname van het waterbergend vermogen en een toename van hittestress. Vanuit deze kennis en ons streven naar een gezonde werkomgeving met hoge verblijfskwaliteit, investeren we samen met ondernemers in het vergroenen van de verschillende bedrijventerreinen door groen toe te voegen en onnodige verstening tegen te gaan.*** *In de openbare ruimte staan we hiervoor als gemeente aan de lat, op privéterrein moedigen we vergroening door particulieren aan en wijzen we bedrijven op de risico's van wateroverlast door piekbuien op eigen terrein."*
75	**Ambtshalve n.a.v. Planmer**	Bij punt 7 toevoeging in de zin*: "We streven ernaar dat het toevoegen van bedrijvigheid (uitbreiding of nieuwvestiging)* ***binnen bestaande terreinen of op uitleglocaties*** *altijd in goede balans staat met het zoveel mogelijk beperken van de milieubelasting, negatieve gezondheidseffecten en externe veiligheidsrisico's."*
75	**Ambtshalve n.a.v. Planmer**	Aanpassing bij b: ***"We zijn ons ervan bewust dat deze grootschalige ontwikkeling leidt tot extra ruimtebeslag, verharding en milieudruk (zoals transport, emissies en impact op het watersysteem en de natuur). In de nadere programmering en uitwerking hebben we aandacht voor externe veiligheid, een goede multimodale ontsluiting, duurzame en efficiënte inrichting, landschappelijke inpassing en versterking van de bodem- en natuurkwaliteit."*** ~~*Om de ontwikkeling van het bedrijventerrein in goede banen te leiden, wordt zorgvuldig omgegaan met keuzes ten aanzien van het type bedrijf, bijbehorende milieueffecten en aspecten als landschappelijke inpassing, ontsluiting en de inrichting van de openbare ruimte.*~~
75	**Ambtshalve n.a.v. Planmer**	Bij punt c toegevoegd: "***Ook voor deze ontwikkeling geldt dat we ons bewust zijn van de kans op negatieve effecten die de realisatie van het bedrijventerrein met zich mee kan brengen voor het landschap, de landbouw en het water- en natuursysteem door verharding en extra verkeer. Omdat de impact sterk afhangt van het type bedrijf en de exacte locatie, sturen we in de programmering op bewuste keuzes rondom een zorgvuldige landschappelijke inpassing, het beperken van milieueffecten en het robuust houden van water-, bodem- en natuursystemen."***
84	**Ambtshalve n.a.v. Planmer**	Toegevoegd bij punt 3: "*Ook vraagt beheer en herstel van Bargerveen om aandacht voor stikstofdepositie in het natuurgebied. In het MER wordt geconstateerd dat de*

		diverse (bouw)ontwikkelingen uit deze Omgevingsvisie nadelige effecten kunnen hebben op het Bargerveen vanwege stikstofuitstoot. Hetzelfde geldt voor bestaande landbouwactiviteiten. Hoe dichter een ontwikkeling bij het Bargerveen is, hoe groter dit effect kan zijn. Dit betekent dat er rondom het Bargerveen moet worden gekeken naar andere manieren van ontwikkelen (zoals met elektrisch materieel en andere materialen) en naar andere vormen van landbouw. We sluiten hierbij aan bij wet- en regelgeving vanuit het Rijk en de provincie en de daarbij behorende rekenmethodes die de depositie van stikstof bepalen."
107	**Ambtshalve n.a.v. Plan-mer**	De analyse water- en bodem sturend is opgenomen als bijlage bij de Omgevingsvisie.

Ambtshalve aanpassingen		
Pag.	**Reden**	**Wijziging**
30	**Ambtshalve**	Wijziging op visiekaart: Nieuw-Amsterdamsestraat van A37 tot de Rondweg gemarkeerd als 'bovenlokale verbindingsweg en stadsentree'.
31	**Ambtshalve**	Kleine aanpassing tekst bij punt 1: "Uitbreiding Emmen (Delftlanden fase 2&3)" gewijzigd in "Uitbreiding Emmen Delftlanden"
32	**Ambtshalve**	Woningsplitsing: blz. 32 punt 3, wijzigen zin: *"We denken daarbij aan het vergroten van planologische ruimte en regels. Dat vraagt echter om gebiedsgericht maatwerk, ook om bestaande kwaliteiten zo goed mogelijk te borgen."* naar *'Hiervoor zijn heldere regels nodig, die nader zullen worden uitgewerkt in het Volkshuisvestingsprogramma. Daarbij is aandacht voor gebiedsgerichte verschillen om bestaande kwaliteiten zo goed mogelijk te borgen."*
37	**Ambtshalve**	Tekst toegevoegd aan het eind van de intro van kernambitie 2: ***"****Onder de noemer "Regio Emmen" werken we samen met omliggende gemeenten aan een integrale schaalsprong: meer inwoners en woningen, meer banen, een innovatieve en onderscheidende regio-economie, betere voorzieningen en een goede leefbaarheid. We versterken elkaar richting de toekomst en zorgen samen voor groei van de brede welvaart."*
42	**Ambtshalve**	Toevoeging bij punt 27 na de zin *"Voor de opgave na 2030 zijn we in gesprek met de Provincie Drenthe.* ***Voor de ontwikkeling van windenergie zijn de uitgangspunten uit de Structuurvisie Windenergie leidend."***
42	**Ambtshalve**	Aanpassing tekst bij punt 27: Energieneutraal vervangen door CO2-neutraal in de zin: *"We houden vast aan de ambitie om in 2050* ***CO2-neutraal*** *te zijn."*

49	**Ambtshalve**	Toevoeging aan zin: *"Bij de realisatie van de kernambities en bijbehorende bouwstenen zullen we ons moeten inspannen om de mogelijke kansen zo goed mogelijk te benutten en de mogelijke risico's juist **te voorkomen of** te verminderen.*
49	**Ambtshalve**	Zin aangepast *"In woongebieden worden bij het vaststellen van het gewijzigde Omgevingsplan aangescherpte geluidsnormen gehanteerd, om met name in de nacht rust te borgen. Dit zijn andere geluidsnormen, dan in bijvoorbeeld het centrumgebied, of op bedrijventerreinen. Dit wordt bij het uitwerken van het vernieuwde Omgevingsvisie nader verkend (passend binnen de wettelijke normen)."*
49	**Ambtshalve**	Tekst toegevoegd aan het einde: *"Dit betekent dat een integrale belangenafweging altijd onderdeel moet zijn van het proces om te komen tot uitwerking van plannen en projecten. Het maken van goed onderbouwde keuzes is hierbij noodzakelijk, waarbij mogelijke risico's zoveel mogelijk moeten worden voorkomen of verminderd. Aanvullende onderzoeken kunnen nodig zijn om een goede belangenafweging te kunnen maken."*
50	**Ambtshalve**	Wijziging op visiekaart: Nieuw-Amsterdamsestraat van A37 tot de Rondweg gemarkeerd als 'bovenlokale verbindingsweg en stadsentree'.
51	**Ambtshalve**	3.5 Visiekaart: Toevoeging aan de zin *"Aanduidingen op de kaart zijn richtinggevend en kennen nog geen exacte grenzen**, zoals bijvoorbeeld het indicatief ingetekende spoortracé van de Nedersaksenlijn."***
58	**Ambtshalve**	Bij punt 11 een deel van de zin verwijderd: *Woningen, maar ook bedrijfspanden en andere gebouwen moeten - in lijn met onze doelstelling voor een CO2-neutrale gemeente in 2050 - van het aardgas af ~~en energieneutraal~~ zijn.*
62	**Ambtshalve**	Bij punt 5 tekst tussen haakjes verwijderd: *"...hebben we het wettelijk voorkeursrecht op uitbreiding van de Delftlanden ~~(fase II en III)"~~ gevestigd."* Daarnaast is toegevoegd: *"Hoewel deze stedelijke uitbreiding kansen biedt, zorgt extra ruimtebeslag en verharding ook voor risico's voor het watersysteem, de landschappelijke kwaliteit en het microklimaat. Om negatieve effecten op het gebied van milieudruk, het bodem- en watersysteem, biodiversiteit te beperken, gaat in de nadere planuitwerking volop aandacht uit naar klimaatadaptieve bouw, een zorgvuldige inventarisatie van water en bodemkenmerken, het beperken van emissies en goede landschappelijke en natuurinclusieve inpassing. We zetten erop in dat de natuurlijke lagere delen in het gebied, zoals de oorspronkelijke loop van de Oude Delft, worden benut voor groen en waterberging, terwijl woningbouw juist op de hoger gelegen gronden landt."*

64	**Ambtshalve**	Zin aangepast: "*Bij het **verkennen** van de haalbaarheid van de aanleg van een noordelijke Rondweg, nemen we ook de inzet op ontwikkeling van een mobiliteitshub mee.*"
68	**Ambtshalve**	Toevoeging in de zin: "*In deze dorpen zetten we in op een sterk aanbod van voorzieningen bestaande uit een supermarkt/detailhandel, huisarts, apotheek, welzijn, basisschool, kinderopvang, **bibliotheek,** sport en horeca, voor eigen inwoners en die van de omliggende (kleinere) dorpen en buurtschappen.*"
81	**Ambtshalve**	Toevoeging bij punt 11: na zin *"Ten westen van Emmen, bij de N34, wordt gewerkt aan windturbines die gezamenlijk 21 megawatt aan energie kunnen opwekken. **Voor de ontwikkeling van windenergie zijn de uitgangspunten uit de Structuurvisie Windenergie leidend."***
84	**Ambtshalve**	Punt 4, de laatste zin: 'We bieden hiervoor planologische ruimte" is verwijderd.
91	**Ambtshalve**	Onder Omgevingsprogramma's: "*Er zijn twee soorten omgevingsprogramma's: verplichte en onverplichte (vrijwillige) programma's. **Er zijn op dit moment drie wettelijk verplichte omgevingsprogramma's die gelden voor de gemeente Emmen, waaronder het Actieplan geluid. Daarnaast is er het volkshuisvestingsprogramma, in het kader van de Wet versterking regie op de volkshuisvesting die sinds 1 juli 2026 in werking is getreden.** Dit programma vervangt de huidige Woonvisie en Woonzorgvisie. Daarnaast is er het warmteprogramma dat in 202**7.***
91/92	**Ambtshalve**	Gewijzigd en toegevoegd onder Omgevingsprogramma's: *Er wordt in ieder geval gestart met het opstellen van een programma duurzame fysieke leefomgeving, waarin aspecten als water- en bodem sturend, klimaatadaptatie, gezondheid en natuur/landschap verder worden uitgewerkt. Ook wordt er al gestart met een Omgevingsprogramma milieu en lopen er al processen voor het Programma bedrijventerreinen en glastuinbouw. De recent vastgestelde mobiliteitsvisie zal ook worden beschouwd als een omgevingsprogramma na vaststelling van de Omgevingsvisie en het uitvoeringsplan van de mobiliteitsvisie dat nog wordt opgesteld.* *Binnen een omgevingsprogramma is het verplicht dat er aandacht is voor monitoring. In de programma's hebben we aandacht voor het meetbaar maken van de doelen en de monitoring daarvan. We bouwen daarbij voort op de nulmeting die bij de ontwikkeling van de Omgevingsvisie uitgevoerd is. Ook het milieueffectrapport benutten we voor specifieke aandachtspunten voor de monitoring.* *In de gemeente Emmen werken we datagedreven. In de gemeentelijke organisatie wordt op diverse plekken gewerkt aan monitoring. We streven ernaar om bij de*

		monitoring van de omgevingsprogramma's en de Omgevingsvisie de verbinding te maken met al ontwikkelde monitoringsaanpakken. *Omdat omgevingsprogramma's een uitwerking zijn van de kaders uit de Omgevingsvisie, zijn deze een bevoegdheid van het College. De gemeenteraad willen wij in staat stellen om richting te geven aan deze uitwerking, omdat de kaders uit de Omgevingsvisie op sommige punten globaler zijn. Dit doen we door aan het begin van het proces voor een omgevingsprogramma een startnotitie op te stellen. In deze startnotitie wordt uitgewerkt:* • *Welke kaders uit de Omgevingsvisie nader worden uitgewerkt in het betreffende programma;* • *Welke uitgangspunten daarvoor worden gehanteerd in het programma;* • *Op welke manier de uitkomsten uit het MER voor het betreffende onderwerp worden betrokken bij de totstandkoming van het programma;* • *Hoe participatie zal worden uitgevoerd.* *Deze startnotitie wordt voorgelegd aan de raad voor besluitvorming. Voorafgaand kan er ook nog een C-discussie worden gehouden in de raad om tot nadere invulling van de startnotitie te komen, maar dit is niet standaard. Het College werkt daarna het omgevingsprogramma uit binnen de kaders van de startnotitie. De raad wordt over de voortgang op de hoogte gehouden."*
94	**Ambtshalve**	Onder Bewaken integraliteit beleidscyclus zijn een paar aanpassingen gedaan: *"Daarnaast wordt er intern een (tijdelijk)* ***~~regie~~opgave****team samengesteld dat de samenhang borgt van lopende beleidsvraagstukken en de samenhang tussen* ***omgevings****programma's en de verbinding met de Omgevingsvisie en het Omgevingsplan.* ***~~Aanvullend zal~~ Er zal worden*** *gewerkt met een programmastructuur met* ***~~maximaal 10~~ een beperkt aantal*** *hoofdthema's waarbinnen* ***omgevings****programma's en ander beleid zullen worden ondergebracht. Het hanteren van een programmastructuur zorgt ervoor dat losse* ***omgevings****programma's geordend zijn aan de hand van overkoepelende thema's en een samenhangend geheel vormen."*
95	**Ambtshalve**	De passage over grondbeleid is vervangen door: "*In mei 2026 heeft de gemeenteraad een nieuwe Nota Grondbeleid vastgesteld. Deze nota omschrijft dat de gemeente gaat werken met situationeel actief grondbeleid. Dit betekent dat de gemeente vaker een actieve rol zal aannemen om grond aan te kopen om ontwikkelingen voor bijvoorbeeld woningbouw, bedrijvigheid of andere zaken mogelijk te maken. De*

		Omgevingsvisie vormt een richting hiervoor. Grond aankopen kan namelijk noodzakelijk zijn of juist een hulpmiddel zijn om een deel van de doelen uit deze Omgevingsvisie te kunnen behalen. Aanvullend wordt onderzocht of een uitwerking van het kostenverhaal benodigd is."
99	**Ambtshalve**	In Bijlage 2 is onder kopje "Nationaal beleid" de "Contourennotitie Nota Ruimte (2023)" en de "Ontwerp-NPLG" verwijderd, en toegevoegd is de "Ontwerp Nota Ruimte (2023)". Onder het kopje 'Algemeen Beleid' is de "Structuurvisie Emmen 2020" verwijderd. Deze is namelijk na vaststelling van de Omgevingsvisie ingetrokken.
99/100	**Ambtshalve**	In Bijlage 2 zijn toegevoegd onder Wonen 'Structuurvisie Beleidsnotitie Bouwen in de Linten' (2017). Onder Economie/bedrijvigheid de 'Kadernota Economie (2024). Onder Cultuur, recreatie en toerisme de "Cultuurnota 2025-2028 'Het verhaal van Emmen' (2024)'. Onder Verkeer en vervoer is toegevoegd de 'Mobiliteitsvisie 2040 'Emmen zet stappen (2026)' en de 'Strategische visie gebiedsontwikkeling spoorzone Emmen Nedersaksenlijn (2026)'. Onder openbare ruimte is toegevoegd het 'Integraal Beleidsplan Openbare Ruimte (2025)'. Onder Maatschappelijke Voorzieningen en Sociaal Domein is toegevoegd: 'Beleidskader sociaal domein 'Erbij horen en meedoen in Emmen (2023)'. Onder Duurzaamheid, energie en klimaat voegen we toe 'Energienota 2023-2026 (2023)', de 'Structuurvisie Windenergie' (2016), de 'Structuurvisie Zonneakkers' (2015) en de 'beleidsnotitie Erfmolens agrarische en glastuinbouwbedrijven (2023)'. En onder Landschap, archeologie en erfgoed is toegevoegd de 'Erfgoednota – Het erfgoed van Emmen (2025). Onder dorpen zijn toegevoegd het 'Masterplan Centrum Klazienaveen (2006)' en de Structuurvisie 'Centrum Emmer-Compascuum' (2010). Ingetrokken stukken zijn verwijderd uit het totale overzicht.
102	**Ambtshalve**	Begrip 'energieneutraal' verwijderd uit begrippenlijst en vervangen door 'CO2-neutraal': Er is een evenwicht tussen de uitstoot van CO2 en het opnemen van CO2.